

DE

št. 26

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 10. junija 1993, št. 26, letnik 52, cena 120 SIT

POGROMAŠI

Janez Janša bi s sindikati kar pred sodišče, ker so se pač spotaknili ob njegovo skrupulacijo o nacionalni varnosti. Čeprav ga je predsednik policijskega sindikata Zdravko Melanšek že nekajkrat postavil na stvarna tla, tokrat na 3. strani objavljamo pripombe policijskega sindikata v celoti.

Ker imamo tudi mi raje varnost kot nevarnost.

Pogrom na sindikate preberite tudi na 2. strani DE, spisal ga je dr. Peter Glavič.

ZA ŠOLO NI DENARJA...

DE, 14⁰⁰
sreda

BRAVO, SINDIKATI, UČITELJSKI SE POSEBEJ!!! Doslej smo bili za vso bedo oblasti krivi novinarji. Mi imamo vsaj svoj sindikat. Zdaj se je usulo po sindikatih. Bodo morali sindikati ustanoviti svoj sindikat?!

Prejle smo srečali Vlada Tkalcu, predsednika SVIZ. Pravi, da morajo stavkajoči vztrajati.

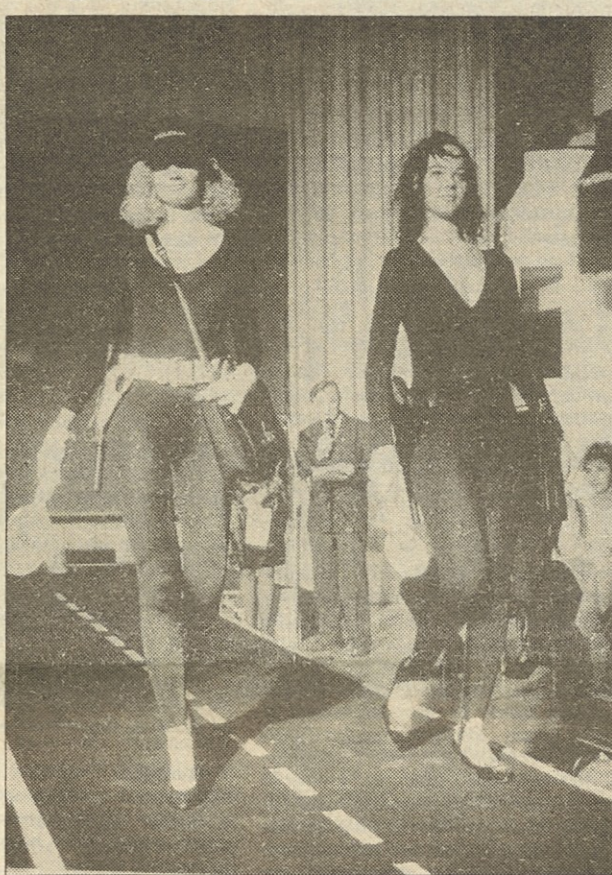
Seveda morajo! A oblast nemarno manipulira z javnim mnenjem in ga hujska proti učiteljem, češ, saj žrtvujejo vaše otroke.

Demagogija prve vrste! Da denar je, a ga država napak troši, DE dokazuje iz številke v številko, v današnji z novim primerom policijskega razkošja v dvorcu Strmec.

Zato naše bralce prosimo, naj ne nasedajo prastarim »fintam« oblastnikov in naj vendarle dokažejo solidarnost sindikatov.

Še posebej pa čakamo na glas v Listo združenih in ne vem kakšnih še socialnih demokratov. Kolegi, boste molče gledali napade na sindikate?!

POLICIJSKI ŠEFI DELAJO Z NJIM KOT SVINJA Z MEHOM

ZAKON O ZAŠČITI SINDIKATOV

Najprej je direktor tožil kranjske sindikate, Janša bi zdaj pred sodnike gnal policijskega, Glavič bi najraje ukinil kar vse sindikate, te »juristične, vzhodnjaške zviteže, ki morajo pred komisijo namesto Hita, saj širijo vzhodnjaško miselnost, spuščajo balkansko meglo, z geslom HOČEMO VEČJE PLAČE pa so hujši od onih, ki HOČEJO OROŽJE...«

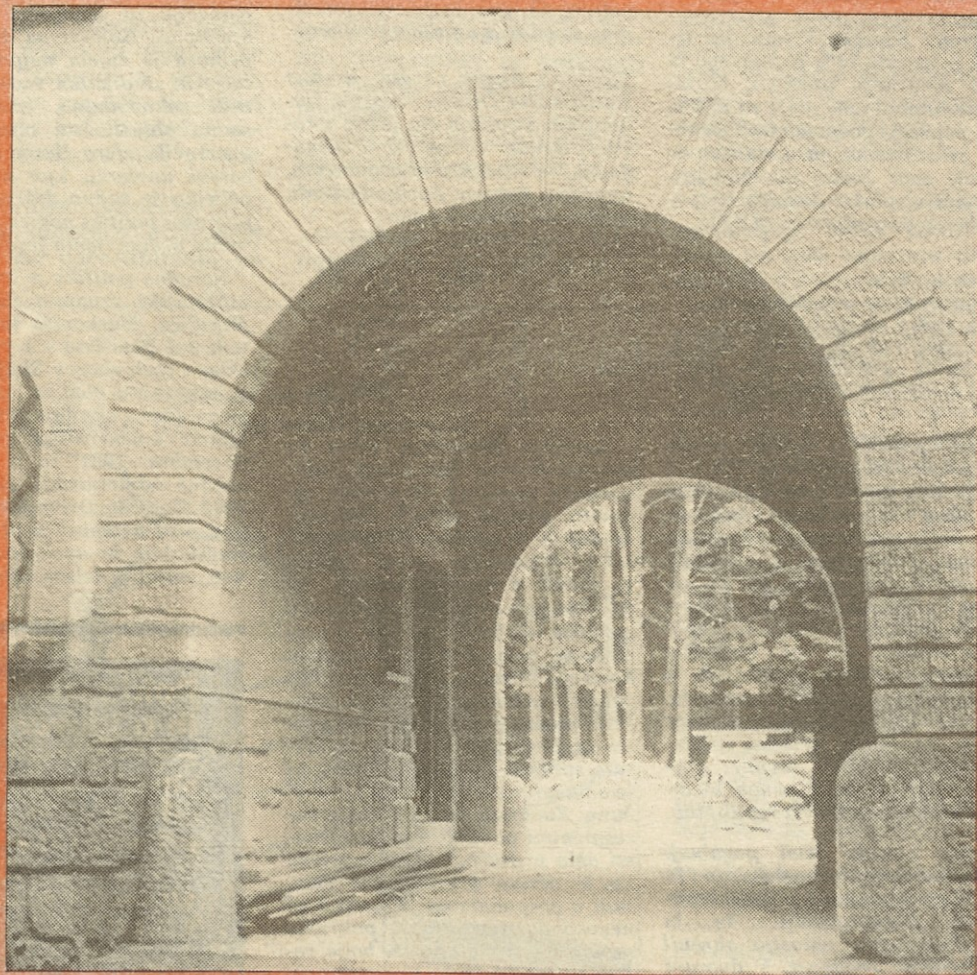
Skratka, vsak lolek, ki je vsaj malce povohal oblast in le utegne, kliče k POGROMU NA SINDIKATE.

Zakaj? Ker packi hočejo večje plače za tiste, ki komaj še žive, ob tem pa država troši, pošilja ven »diplomate« namesto gospodarstvenikov, skrbi za avtomobile ministrov, opremo kabinetov, marmornate kasarne, orožje, mornarico...

KDOR NE VERJAME, DA DENAR JE ALI JE NAVELIČAN STARIH DOKAZOV, NAJ PREBERE SVINJARIJO V RAVBARKOMANDI NA 15. STRANI DE!!!

In ta golazen si drzne slepiti javnost in jo ščuvati proti sindikatom?!

LOVSKI DVOREC ZA POLICIJSKO SMETANO

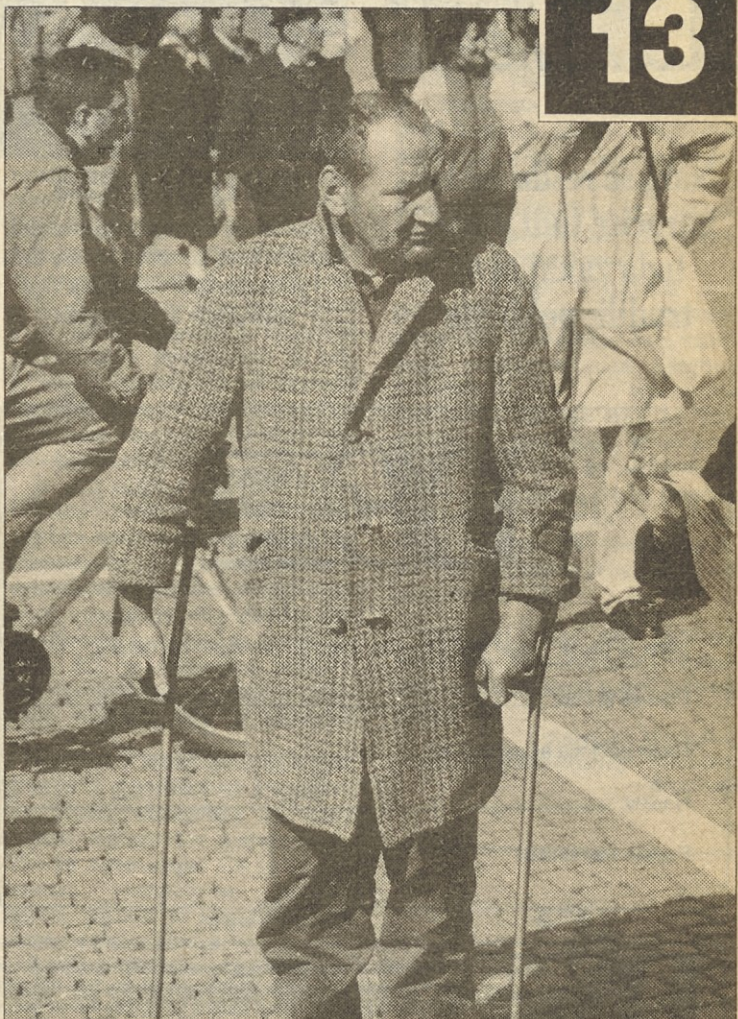

Kaj bodo urili gospodje s policijskega ministrstva v dvorcu Strmec? stran 15

MODA INVALIDSKIH PODJETIJ

stran

13

Piše: Ciril Brajer

Prioritete

Janez Drnovšek bo barko težko speljal. Naj ne bo užaljen, nič osebnega ne tiči za tem pomislekom. Ne speljal bi je še tak kunda, če bi mu jo predhodniki pa celo njegovi najbližji kar naprej obračali v povsem napačne sape.

Ne le splošno dogajanje, tudi posamezni dogodki v zadnjem času človeka utrujajo v tem dvomu.

Strnimo vse skupaj na temeljni odnos, ki ga ima Slovenija do posameznih področij. Afere goltamo že kot kruh, niti poslatica niso več. Ne mislim zapasti v običajno demagogijo, češ, časi so težki, pred nami so pomembnejše naloge, pustimo afere in aferice...

Mislím na to, da za vsako afero tiči nekaj, kar je samo po sebi pogoltnilo ogromne količine denarja in energije. Ko stvar izbruhne, se račun pač le poveča. Zanimivo je, da pravih gospodarskih afer skorajda ni ali pa so še bolj ali manj prikriti. Povsod gre za politiko, statusne simbole, strankarske spopade, orožje, vohune takšne in drugačne...

In to, gospoda, vse stane! Proračun pa je integralen. In šolniki stavkajo in kovinarji bodo stavkali in sindikati vpijejo po socialnem paktu kot pušča po dežju, medtem ko Janša, Glavič in podobni pozivajo na pogrom proti sindikatom...

In kam potemtakem pluje ta država? Zadnjič sem ves dan užival ob hrvaškem dnevu državnosti. Policaji na motorjih, za njimi kolona črnih limuzin, potem državni poglavar, ki ga sprejmejo pionirčki, pardon, otročiči s cvetjem in zastavicami. Zraven našemljeni gardisti in vse, kar sodi k temu.

Vas ta scenografija na kaj spominja?!

Že res, mi se tega ne gremo v tolikšni veličini, a skrite želje vendarle prikukajo na plano. Prioritete pač. Tako v Slovenski vojski lahko preberemo:

»Želijo si, da bi dobili večje plovilo, ki bi imelo dvojno namembnost. Bilo bi v mornariškem odredu, sicer pa bi ga uporabljali kot reprezentančno ladjo Ministrstva za obrambo, to je za sprejem tujih državnikov, ki ne bodo k nam prihajali vedno z letali, ampak se bodo pripeljali tudi z ladjami...«

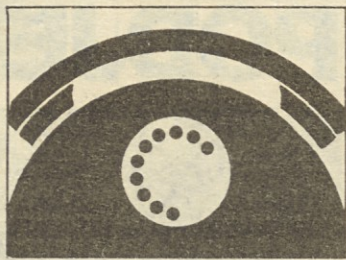
Prejšnji teden sem bil v Skopju in spomnil sem se tega mesta tik po katastrofalnem potresu. Štab za odpravo posledic, tedaj gotovo najpomembnejša skupina politikov, ekonomistov in strokovnjakov v Makedoniji, je deloval v majhni, na silo skrpučani baraki. Celo tuji novinarji so se čudili, kako zmorejto delati v takih razmerah, komunicirati s celim svetom...

Moremo pač, so rekli, in bomo mogli in morali, dokler ne bo postorjeno vse drugo, dokler Skopje ne bo spet Skopje!

Prioritete pač, kot veljajo tudi pri nas – za normalno državo potrebujemo najprej zadovoljne ljudi, ki s plačo lahko preživijo, šolstvo, zdravstvo in za Slovence tako pomembno kulturo, gospodarstva niti ne omenjamo, ker je logično steber...

Na, pa me je zaneslo.

DE časopis slovenskih delavcev

(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika: _____

Za Slovenijo je politika sindikatov, ki jo vsiljujejo juristi, kot so Melanšek, Kmetič, Lesjak, upokojenec Tomažič, v tem trenutku ena največjih nevarnosti. Aktiviste vodi balkanska logika, vodje sindikatov se ji ne upirajo, tudi nekaj članov državnega sveta jo podpira. Kakšne so značilnosti te politike?

Primer Melanšek: Leta 1992 nas zadenejo posledice vojne, odcepitve in izgube trgov v Jugoslaviji. Poprečna plača v gospodarstvu kljub krizi dosega 96,4% in v negospodarstvu celo 98,7% one iz leta 1991, vendar gre Melanšek vseeno v akcijo. Izkoristi luknjo v zakonu in odnese iz proračuna 15 mrd SIT ubožani državi s 120.000 brezposelnimi in z vrsto propadajočih podjetij. Ustavno sodišče in komisija državnega sveta za negospodarstvo ga pri akciji krijeja, komisija štiti tudi tistega, ki je v državnem aparatu opustil objavo sklepa vlade o znižanju osnove v Uradnem listu in tako omogočil celotno akcijo. Upam, da državni svet take politike ne bo podprl in da bo resnica prišla na dan. Ustavno sodišče je s svojim sklepom 22. aprila 1993 (UL RS št. 24/1089) že prevrednotilo svoja stališča glede načela enakosti pred zakonom, glede načela pravične in socialne države ter očitno ne bo več krilo takih manevrov.

Ne HIT, sindikalni aktivisti bi morali stati pred komisijo državnega zbora, da bi preprečila njihovo uničujoče delovanje. HIT je izkoristil luknje v zakonu za bogatenje svojih delavcev in voditeljev, HIT je sredstva pridobil z izvozom storitev, s poslovnostjo in je vsaj za 2% povečal družbeni kapital! Melanšek je s svojo akcijo privatiziral 15 mrd družbenih sredstev, jih dejansko ukradel ubožanim podjetjem. Vlada je morala dvigniti javno porabo na 49,1% BDP, da bi pokrila neupravičeno razliko plač za leto 1992 in obdržala previsoke pokojnine v letu 1993.

Zavezniki sindikatov v Gospodarski zbornici zamegljujejo stanje in kažejo na vlado, ki baje ne zmore znižati javne porabe. Javna poraba so predum plače, pokojnine, podpora brezposelnim, sanacija bank in gospodarstva, ki jih prav sindikalna koalicija stalno zvišuje! Zahtevati devalvacijo, zvišanje plač in znižanje obresti hkrati je socrealistična logika, ki je uničila države in narode! Sindikalisti kot ostanek negativne selekcije prejšnjega režima ne morejo ali nečejo rezumeti položaja in ravnajo nerazumno! Delujejo v organizacijski mreži bivše partije, kar dokazuje skladna akcija ob zamrzovanju plač, ki je tekla mimo vodstva SDP in SDU! Taka mentaliteta je zelo blizu balkanskim zvijačnostim, ki jo spoznavamo v BiH in jo bom nemudoma dokazal.

Primer Kmetič: V letu dni izgubi železnica 54% potniškega in 30% tovornega prometa, hkrati pa sindikat dvigne plače za 40,2% nad poprečje gospodarstva na račun relativno višjih dodatkov za pogoje dela. Nekaj razlik v primerjavi s splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo (SKP):

izmensko delo	0% SKP	15% ŽG
neenakomerno izmensko delo	0	20%
dežurstvo v službi ob delavn.	0	70%
dežurstvo v službi ob sob. in ned.	0	105%
dežurstvo na domu ob sob., ned., in praz.	0	30%
delo ob državnih praznikih	50	150% itd.

Strokovnjaki so ob tem izrazito podcenjeni (koeficient za VIS 2,22 druge dejavnosti 2,74-4,10), zato odhajajo – s tem imajo sindikati mir, železnica propada! Sindikat zasvaja železničarje s plačami. Uspešnost poslovanja jih ne zanima – proračunski denar za investicije preljuje v plače in napovedje stavko, ko ga zmanjka! S stavkami drži v šahu vlado in uporabnike železniškega prometa. Kdo ne bi bil za sindikat, za naše fante, ki znajo zrihtati plače! Evropski sindikati ravnajo drugače – pogajajo se na osnovi kvantitativnih ekonomskih razultatov.

Primer Lesjak: Med pogajanjem z vlado dvigne plače od 600 do 670 DEM na zaposlenega, nato organizira demonstracije, da bi z vzhodnjaško zvitostjo ohranil pridobljeno prednost. V dvorani na Viču zavrne, da bi trošili toliko, kolikor se ustvari, podpre anarhijo pri delitvi plač, ko trdi,

PLAČE IN SINDIKATI

da vezava plač na rast cen življenjskih potrebščin in ne zdrži kritične presoje, terja, da država upošteva zahteve sindikatov in zagrozi s stavko! Miklič ga v državnem svetu podpre z nerazumno trditvijo: »Udeležba v dobičku ne more biti spodbuda za boljše delo«. Največji izgubarji v letu 1992 realno močno povečujejo plače zaposlenim. Slovenske železarnice npr. takoj po sprejetju sanacijskih zakonov dvignejo plače do nivoja kolektivne pogodbe, čeprav se njihov sanacijski načrt izkaže za prevaro.

Plače so zamrznjene na nivoju oktobrskih leta 1992, ko so bile realno 16% nad poprečnimi plačami iz leta 1991. Ravnotežne plače v izobraževanju in kulturi so bile takrat 1% nad plačami v industriji, v zdravstvu in socialnem varstvu 7% nad njimi, v družbenih organizacijah 1% pod njimi. Letošnji poročani za lansko leto so razmerja med gospodarstvom in negospodarstvom popolnoma porušili, zato so sedanjí pritiski povsem neupravičeni.

Sindikati ne odpravljajo krivičnih razlik med plačami, temveč aktivistično, skupini za skupino, dvigajo plače in s tem vzdržujejo inflacijo. Ne štrajkajo proti previsoki plačam poslancev in sodnikov, v zavarovalnicah, Petrolu in še kje. Mirno sprejmejo razlastitev samoupravljalcev in mezni položaj delavcev. Ker dobička samoupravljalcev zaradi izgube trgov ni več, ga želijo sindikati svojevoljno in na silo obdržati kot meздо, tako kot Srbi osvajajo Bosno.

Spet balkanska dimna zavesa: hvalijo se s prostovoljnim znižanjem plač, nato s štrajki zahtevajo še višje plače. S stalnimi predlogi ustavnemu sodišču izsiljujejo povečanje in odmrznitev plač. S stalnimi stavkami skušajo destabilizirati družbo in s tem slabšajo našo pogajalsko pozicijo s tujim kapitalom. Hkrati pišejo Evropski konfederaciji sindikatov in z lažnimi podatki blatijo vlado in državo. Karadičev stil!

Tomažič: Program Demokratske stranke upokojencev preberite v zadnji Sobotni prilogi Dela in videli boste, kako načrtuje uničiti proračun, podjetja in preobremenjeno državo v »dobrobit« upokojencev. Mamila so: vrnitev ukrajenih pravic (ki so bile še pred leti bistveno nižje in so danes relativno najvišje v Evropi), rušenje proračunskega memoranduma vlade, izločanje invalidov in kmetov iz sklada, samoupravljanje pokojninskega sklada, odprava dohodnine za večino davkoplačevalcev, 13. pokojnina, del pokojnine za vdovca umrlega partnerja.

Tokratna dimna zavesa: uradna statistika in Delova košarica življenjskih stroškov sta lažni, stroški so vendar očitno večji! Demagogija, nobenega protiarargumenta, izračuna, dokaza! Zavajanje ljudi, telefonske grožnje s silo!

Plače

Plače so se v letu dni po osamosvojitvi realno povečale za 31,6%. Primat iz Maribora je dal januarja 1992 za plače 115.000 DEM, decembra 1992 zaradi »uspešnosti« sindikatov že 248.000 DEM. Realne plače v negospodarstvu so narastle od 15.420 SIT marca 1992 na 45.446 marca 1993 ali za 107% – cene življenjskih potrebščin so se v tem obdobju povečale samo za 35,4%. Če bi pozabili izgubo jugoslovanskih tržišč in bi samo ohranili realno enake plače kot v marcu 1992, bi dobili pri zaposlenih prihranek:

637 704.(71411 - I40432.1,354 = 54745I = 16666) = 10,6 mrd SIT

Temu dodajmo 435.000 upokojencev, ki so (71 - 1 = 70)% vezani na poprečno plačo v višini 50% njene bruto vrednosti:

435 000.(65088 - 39236.1,354).0,7.05 = 2,6 mrd SIT

SKUPAJ

13,2 mrd SIT za marec

158 mrd SIT letno

kar je več, kot znašajo lanske in predlanske izgube (122 mrd SIT). Kaj vse bi lahko napravili s temi sredstvi! Koliko delovnih mest bi ohranili, koliko zaposlitev ustvarili na novo! Koliko podjetij bi lahko pokupili v Srednji in Vzhodni Evropi! Vendar ne, jemo semenski krompir, ki je naše edino upanje za preživetje na novih tržiščih.

V kriznih časih je lahko znoriti ljudi z obljubami o dviganju plač.

Kakšna je razlike med množično histerijo: Hočemo orožje! in »Hočemo plače!« Sindikati vzdržujejo zasvojenost zaposlenih z iluzijami, z množičnim spodbujanjem stavk v negospodarstvu in industriji – pogledjte samo pressing sindikatov v zadnjem tednu! In urnik štrajkov pred zaključkom pouka – zaslepljeni šolniki uničujejo lastno delo, katerega kvaliteto oblast že tako vse bolj vodi! Pri tem že imajo z 20/h/t in s 170 d/a najnižjo obremenitev v Evropi, daleč pod intenzivnostjo dela najuspešnejših narodov. Neuspehi na svetovnih tekmovalnih so zato razumljivi. Naj pošteno opravijo svoje delo, za katerega so dobili zadnje mesece realno precej več denarja kot lani ob tem času in veliko več kot delavci v tovarnah, pa še zanesljivo službo imajo!

Analiza politike

Politika sindikatov vodi v inflacijo, propadanje podjetij in s tem do vse večjega števila brezposelnih. Preobremenjena podjetja ne morejo vlagati v raziskave in razvoj, ne investirati v nove trge in novo tehnologijo. Vsesplošno razsulo spodbuja divje privatizacije in grabež. Pridno in smotno delo, inovacije in izboljšave ostajajo brezupne. Kolektivna balkanska psihoza je zajela najprej direktorje in sindikalna vodstva, nato tudi zakonodajno, izvršilno in sodno oblast. Ista miselnost je povzročila afero Barga na mariborski univerzi, kjer kadrovsko politiko še vedno držijo v rokah pogrošni politiki namesto mednarodno uveljavljenih profesorjev.

Sorodna politika je zrušila stabilizacijski program Planinčeve, Mikulića, Markovića in pred letom dni Peterleta – z opustitvijo sklepa vseh zborov Skupščine RS o zamrznitvi plač in cen ob osamosvojitvi v oktobru 1991, z neravnimi kolektivnimi pogodbami novembra 1991 in z vsiljeno, usodno odmrznitvijo plač marca 1992. Tudi dr. Drnovšek je pokleknil pred balkanskim obnašanjem sindikalnih in upokojenskih klanov, zvišal je deleže javne porabe,

zadolžuje državo po Đuranovičevem receptu in že pokleka pred navalom plač za negospodarstvo. Prof. Bajt pravilno napoveduje v tretjem četrtletju letošnjega leta »rušilni finale gibanj, ki so se pričela v prvem četrtletju 1991«. Sindikati potiskajo v ospredje samoupravno, komunistično logiko za pravljanja namesto ustvarjanja. So kot kmet, ki je zapil gozd in njo ter sedaj zastavlja hišo, da bi se še enkrat napil in potem v njej delal kot hlapec!

Sindikati zakrivajo prakso razvitih držav, ki s kolektivnimi pogodbami usklajujejo plače z gibanjem življenjskih stroškov in do-

bičkov panoge. Redke so države, kjer imajo javni uslužbenci pravico do stavke, če pa že stavkajo, za čas stavke ne dobijo plače! Zaposleni pri nas članarino porabijo za izlete, stavke plača država, torej davkoplačevalec, ki je ostal brez storitve. Večina razvitih držav ne pozna kolektivnih pogodb za javne uslužbenke, izid pogajanj ali posvetovanj za državo ni obvezna. Država zaradi varčevanja proračunskih sredstev strokito kontrolira gibanje plač v javnih službah in ne dovoljuje odstopanja od določenih plač navzgor ali navzdol. Tako z restriktivno politiko plač v javnem sektorju daje zgled ostalemu gospodarstvu. Spomnimo se stavke kontrolorjev v ZDA in rudarjev v Angliji – ali je realna bojazen, da samoupravnega nerada ne bo mogoče odpraviti, dokler država ne bo zlomila prežvečele miselnosti in samoupravičevale delovanja vodilnih sindikalistov!

P. S.: v primeru prekinitve razprave

Bivši politični aktivisti s 15- in 2-minutnimi omejitvami razprav vztrajno zahtevajo premeno državnega sveta v bivšo komunistično skupščino, ki je z glasovanjem potrjevala predhodno sprejete sklepe centralnega komiteja. Evropske države imajo govore omejene na pol do 1 uro. Avstrijci imajo izrecno prepovedano skrajšanje pod 20 minut, če se svet odloči za časovno omejevanje razprav. Ne priznavam nedemokratskih pravil, na kršenje katerih nas je opozorila delegacija Svetu Evrope.

Danes bom povedal svetu in državljanom nekatere resnice iz ozadja političnega dogajanja. Vsaka minuta mojega govora je vredna nekaj mrd tolarjev! Z odru me boste odstranili samo s silo in potem bom nadaljeval s tiskovno konferenco!

Dr. Peter Glavič
član državnega sveta

Pojasnilo

Gre za drugo pismo Petra Glaviča državnemu svetu. Na njegov prvi pamflet proti sindikatom smo odgovore objavili v prejšnji številki, zdaj ga boste našli na strani DE.

Poudarki niso naši, uredniško delo so tokrat namesto nas opravili tisti, ki so nam poslali kopije pisma.

Uredništvo DE

Pokličite nas in odgovorili vam bomo:

sindikalni funkcionar: o vsem, kar zadeva sindikalne pravice in organiziranost
pravni svetovalec: odgovarjal bo na vprašanja iz delovne zakonodaje
strokovni svetovalec: o vsem, kar vas zanima v zvezi s kolektivno pogodbo.

Poiskali pa bomo tudi odgovore izvedencev na druga vaša vprašanja

DE časopis slovenskih delavcev

• Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942 • Casopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (Zivljenjska razpoljaja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Kriznik (sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (sindikat), Boris Rugelj (Na trznem prepihu), Andrej Ulaga (Kažipot), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, telefaks 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 120 SIT • Žiro račun: 50101-603146834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Casopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

RESOLUCIJA O NACIONALNI VARNOSTI ALI NEVARNOSTI?!

Ob obravnavi predloga resolucije o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije v odboru za obrambo državnega zbora je obrambni minister Janez Janša Policijskemu sindikatu Slovenije oporekal pravico do dajanja pripomb in jih označil kot politično oceno. Sodimo, da so pravilen pristop pri ocenjevanju kakega stališča argumenti in ne neutemeljene floksule. Zato objavljamo celoten tekst naših pripomb k predlogu resolucije, ki smo ga 6. aprila letos poslali državnemu zboru.

Pripombe k predlogu resolucije o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije

V Policijskem sindikatu Slovenije podpiramo določitev zasnove nacionalne varnosti v državi. Predlog resolucije njenih izhodišč, ki jih vlada Republike Slovenije pošilja državnemu zboru v sprejem, pa ocenjujemo kot neustrezen in nasprotujemo njegovemu sprejemu. V njem je toliko nedorečenosti, pomanjkljivosti in protislovij, da bi kot doktrinarni dokument lahko napravil preveliko škodo. Naša ocena ne temelji samo na splošnih vprašanih in pripombah, temveč in predvsem na poznavanju delovanja notranjih zadev, ki lahko imajo pomembno vlogo v zagotavljanju nacionalne varnosti.

K predlogu resolucije damo naslednje pripombe:

1. Razmerja med štirimi poglavji dokumenta niso ustrezna, ker so neuravnovešena. Temeljna izhodišča opredeljujejo najširši možni vidik nacionalne varnosti, prav tako tudi poglavje o ogroženosti, čeprav je slednje že pomanjkljivo, zlasti v točki 2. Poglavje o zagotavljanju je omejeno samo na nekatere nosilce, ki ne morejo nositi tako širokega področja delovanja, medtem ko je Uresničevanje izhodišč s svojimi sedmimi vrsticami neuporabno privesek.

Ogroženost in zagotavljanje nacionalne varnosti je potrebno uskladiti tako, da bodo pristojnosti jasno določene in da bo opredeljeno zagotavljanje vseh vrst in oblik nacionalne ogroženosti. Uresničevanje izhodišč mora biti vsaj toliko razdelano, da bodo nosilci oziroma zavezanci znani, njihova odgovornost pa tudi časovno določena.

2. V opombi na prvi strani je razmerje med temi izhodišči, med zakoni in drugimi predpisi ter doktrinarnimi dokumenti (katerimi?) povsem nejasno.

3. V III. poglavju so naloge, organizacija, delovanje, izobraževanje, usposabljanje, financiranje obrambnih sil dokaj podrobno določeni, medtem ko ostali nosilci ali sploh niso konkretno navedeni ali pa so samo omenjeni.

Če dokument nekoga k nememu zavezuje, mora vsem opredeliti vsa področja, ne pa samo nekaterim.

4. Določilo v točki III.1., da »določene dejavnosti varnostnega sistema« podpirajo obrambni sistem v vojnem stanju, je presplošen. Privede lahko do zaključka in zahtev, da policija deluje kot oborožena sila, kar je v nasprotju s 3. poglavjem evropske Deklaracije o policiji. Policist ne sme imeti statusa »borca«, določbe 3. ženevske konvencije,

ki se nanašajo na ravnanje z vojnimi ujetniki, pa zanj ne veljajo.

5. Določilo v III.1.a) točki, da se lahko vojska uporabi v izrednem stanju, je nesprejemljiva, dokler izredno stanje ni konkretizirano.

6. Pojem »varnostni sistem v ožjem smislu« ne pove ničesar (III.2.), saj ni nikjer opredeljen, poleg tega pa je nejasno, kdo zagotavlja ta sistem v »širšem smislu«, če sploh obstaja. Konkretno sta v tej točki obdelana samo notranje zadeve in varnostno-informativna dejavnost, nekateri drugi, ki so za delovanje varnostnega sistema prav tako ključnega pomena, pa le omenjeni. Izrazi »policija« in »službe notranjih zadev« niso usklajeni.

7. Dejavnost notranjih zadev v III.2.a) je prepisana iz 2. člena Zakona o notranjih zadevah iz 1980. leta. To ni ustrezno, razen če zagotavljanje nacionalne varnosti temelji na »procesu podružbljanja odgovornosti za varnost« (1. člen istega zakona).

Naštete dejavnosti niso korekne (ni razumljivo, kaj se počenja z združevanjem občanov...). Sporni sta določili o uporabi najbolj humanega ukrepa in o absolutni informacijski odprtosti organov za notranje zadeve in nejasno, kako lahko pri delu dosledno upoštevajo načelo parlamentarnega nadzora nad svojim delom.

8. V drugem odstavku III.4. točke je določena obveznost mladih do usposabljanja za

Svetnik dr. Peter Glavič iz Ruš se je očitno odločil postati prvoborec za znižanje plač in pokojnin. Po njegovem so namreč plače in pokojnine tako visoke, da jih ne opravičuje noben gospodarski kazalec. Gospod Glavič pri tem pove, da je z gospodarstvom slabo zato, ker se mu je sesulo tržišče, seveda pa pri tem misli na nekdanja jugo tržišča.

Če torej gospoda Glaviča dobro poslušamo in razumemo, smo z gospodarstvom in plačami na psu zaradi osamosvojitve, ker smo pač trge izgubili potem, ko smo se osamosvojili, kar je splošno znano. In sedaj se je treba vprašati, kje je bil gospod Glavič tedaj, ko smo se začeli pripravljati na osamosvajanje in smo se osamosvajali, da bi nam vsem skupaj povedal, kaj nas čaka, in v tisti osamosvojitveni med nalil tudi neizogibne grenke kaplje. Gospod Glavič je tedaj kajpak molčal, čeprav danes nikakor ne bi mogel trditi, da ni vedel, kaj bo osamosvojitve prinesla nam in drugim. Vedeti je moral, saj gospod Glavič gotovo veliko bere. In to, kar se danes dogaja na naših nekdanjih tržiščih, bi lahko prebral v slovenskem, če mu že tuji tisk ni bil dosegljiv.

Prvoborec

Pa to še ni naglavni greh gospoda Glaviča. Ko govori o nižjih plačah in pokojninah, ker da so previsoke glede na gospodarsko (ne)rast, seveda nič ne pove, da plače tudi pred letom dni niso bile visoke, da so bile nizke tudi tedaj, ko so dobički podjetij bili še kar znosni in zato primerjave na različnih osnovah niso za rabo. Gospod Glavič se pač zavzema za socialni mir po uravnilovki najslabše vrste. Če bomo imeli vsi še nižje plače, ljudi ne bo treba odpuščati in tako gospodu Glaviču po njegovih formuliranih ne bo treba drezati v neprijetno sršenje gnezdo uprave oz. javnega sektorja. Če bi šel malce v šolo k našemu ekonomistu Boletu, bi gospod Glavič zvedel, da plače v javnem sektorju še niso problem, pač pa je problem zaposlenost, kar je sicer popolnoma jasno iz primerjave nezaposlenih v gospodarstvu in javnem sektorju.

Gospod Glavič tudi trdi, da nikakor ni za ukinitje sindikatov, ker je tudi sam član sindikata. Kako ganljiva ugotovitev. Če bi bil res pravi sindikalist, se ne bi boril za administrativno zniževanje plač, pač pa proti nesposobni državi in tistemu delu podjetniškega menedžmenta, ki iz tega, kar imamo, ne zna narediti toliko, da bi bilo več za dobiček in boljše plače. Le kateri sindikat trpi gospoda Glaviča v svojih vrstah?

»Ilastno« varnost nerazumljiva. Naštevanje v nadaljevanju nelogično izvzema obrambo, zaščito in reševanje iz nacionalne varnosti. Kaj potem nacionalna varnost sploh je? V naslednjem odstavku so določeni predpisani programi v interesnih organizacijah, kar je tudi razumljivo.

9. V III.6. je opredeljen Svet za nacionalno varnost, ki se ustanovi pri Vladi Republike Slovenije in usklajuje priprave in delovanje obrambnih, varnostnih in zaščitnih sil. Takšna rešitev je nesprejemljiva:

– od kdaj vladni organ usklajuje delovanje sodišč in tožilcev;

– naloge uprave opravljajo ministrstva neposredno (121.

arena

Salihu Tahiću iz Prevalj moramo dvigniti palec z željo, da bi vzdržal vandalske pritiske, ki so ga doleteli čez minuli vikend, ko so mu someščani in celo znanci s kamenjem, ki je letelo skozi njegova okna, dali vedeti, kako ga ne marajo. Salih Tahić mora namreč vzdržati najprej zaradi nas, Slovencev, in šele nato zaradi sebe, svoje družine, svojih sosarodnjakov in sploh vseh Slovencev, ki živijo pod Al-pami.

Človek

Zaradi nas mora vzdržati, ker bi njegova uklonitev ali umik iz Slovenije pomenil korajžo za povampirjene nacionaliste, ki so prepričani, da se zgledujejo po lepem Zahodu, v resnici pa dokazujejo, da so še do grla na Balkanu. Salih Tahić se namreč ne bi smel čuditi, da mu s kamenjem grozijo in ga ogrožajo njegovi dovcerajšnji dobri sosede in znanci. Mar se sosede ne streljajo in ubijajo po Jugi in pri tem večkrat ne morejo verjeti, da se to res dogaja?

Zato naj Salih Tahić raje kar verjame, da je marsikaj mogoče in naj vzdrži. Tudi zaradi sorjakov, ki jih – če bo popustil – ne bodo samo kamenjali. Slovenski nacionalisti jim bodo posiljevali hčere, še kaj hujšega se bo godilo njihovim sinovom. Slovenski nacionalizem ni nič milejši od srbskega, hrvaškega, nemškega... Morda se bo pokazal celo bolj surovega. Krogle iz Jelinčičeve pištole so v Trčiču pristale na tleh, kamni v Prevaljah so bili že bolje merjeni in le sreča je bila botra vsem, ki bi jih lahko poškodovali, morda ubili. In naslednji izbruh nacionalizma bo morda prinesel že prve žrtve – kot na Balkanu in v Nemčiji.

Zato naj Salih Tahić ne verjame razlagam o nekakšni alkoholizirani skupini prenapetih kričačev. Streznil da se bodo, malo da jih bodo »štrafali«, pa bo zopet vse dobro. Ne bo, ker je v tej deželi zelo patriotsko udrihati po tujcih, se iti nacionalni purizem in na ves glas govoriti o boju za interese slovenskega naroda. Kdo pa je ta narod zares vprašal, ali je njegov interes pretepanje z dolgoletnimi sosedi in teptanje osnovnih človeških vrednot samo zato, ker si je nekaj vročekrvnežev zaželelo nekaj Balkana in Solingena. Sociologi, filozofi itd. bodo kajpak našli kopico vzrokov in formul za sedanjo nestrpnost do tujcev. Toda bistvo je samo eno: ali človek res želi in zmore biti človeku človek.

Boža Gloda

Predlagamo, da državni zbor resolucije ne sprejme, dokler ni ustrezno dopolnjena, dokler niso dorečeni temeljni okvirji nacionalne varnosti, njen obseg, utemeljeni viri ogroženosti in opredeljeni nosilci njenega zagotavljanja. Predvsem pa ne sme tak dokument ignorirati ustave in pravnega reda, saj bi v takšnem primeru (in sedanji predlog je tak primer) bil protipraven ali pa neuresničljiv. Življenje v državi ne temelji zgolj na poveljih in ukazih.

V pripombah smo se osredotočili na povsem konkretne primere s poudarkom na položaju in vlogi notranjih zadev ter na tiste opredelitve, ki njihov status determinirajo. Spornega je še precej:

1. Ali je »Zagotavljanje nacionalne varnosti temelji na enotnem interesu, pripravljenosti in delovanju državljanov, gospodarskih in drugih dejavnikov ter državnih organov in struktur.« (podčrtal pisec) znak enumja ali neumja?

2. Ali je umestna usmeritev v 3. točki temeljnih izhodišč odvracanju nevarnosti in odkrivanju ogrožanja ter napada na nenasilen način? Kako? Kje je potem smoter oboroževanja in oboroženih sil?

3. Ali nižja raven prometne varnosti resnično v večji meri ogroža nacionalno varnost kot neomejene druge oblike kriminalitete, velika nezaposlenost, padanje standarda državljanov in socialni nemiri?

4. Ali je ustrezna trditev, da nacionalno varnost v takšnem obsegu, kot je naveden

v temeljnih izhodiščih in v poglavju o ogroženosti zagotavlja zlasti obrambni in varnostni sistem ter sistem zaščite in reševanja? Če ni ogroženost zastavljena preobsežno, potem je zagotavljanje nedvomno preozko.

5. Kaj se skriva za določilom, da funkcionalno v voj-

nem stanju podpirajo obrambni sistem tudi določene dejavnosti varnostnega sistema? V sklop varnostnega sistema resolucija uvršča tako policijo kot pravosodje in inspekcijske organe.

6. Kako je določilo o izvajanju oboroženega boja združljivo s temeljno usmeritvijo o nenasilnem načinu odvracanja napada? Oborožen boj pač ni nikoli nenasilen.

7. Po kakšni logiki spada pravosodje, torej tudi sodstvo kot ena samostojnih vej oblasti, v varnostni sistem v ožjem smislu, zakonodajna oblast pa ni nikjer niti omenjena?

8. V pretežnem delu dokumenta je prisoten pojem »nacionalna varnost«, v naslovu je zapisana »zasnova«, tik pred koncem dokumenta pa se pojavita nova, nikjer opredeljena pojma »sistem nacionalne varnosti« in »nacionalna varnostna politika«. Kakšna so razmerja?

Tudi v teh dodatnih pripombah predvsem opozarjamo na nedorečenost vladnega dokumenta in njegovo problematično uporabno vrednost. Urejal naj bi področje in vprašanja, ki so preveč pomembna za državo in njene državljanke, da bi dopuščali toliko »svobode« v tolmačenju in uporabi dnevni politiki ter njenim nosilcem ali celo uradnikom.

Državni zbor naj sprejme resolucijo o nacionalni varnosti, ne pa o nacionalni nevarnosti!

Zdravko Melanšek, predsednik Policijskega sindikata Slovenije

Spoštovani gospod dr. Peter Glavič!

Piše: Rajko Lesjak

Vaše drugo pismo, naslovljeno na državni svet Republike Slovenije, in vaš nastop na seji v Celju dne 2. 6. 1993 glede obtožb kar precej prekaša vaše prvo pismo. Videti je, kot da bi ga pisali po slabo prespani noči. Še posebej zanimivo je, kako ste si z njim – želeli ali ne – zamislili postopek za preštevane »sindikalnih jurišnikov« in njihovo pribijanje na križ.

Glede na demokracijo in pravni red, človekove pravice in svobodoščine v naši državi in vaše razumevanje le-tega ter glede na vaše metre, s katerimi vse to merite, bi, dr. Glavič, lahko ubrali precej lažjo pot, če bi zahtevali, naj se odprejo dosjeji »sindikalnih jurišnikov«, na primer mojega, skupaj s prispevki pri organizaciji sindikalnega gibanja; splošne opozorilne stavke 18. marca 1992, vseh protestnih shodov Svobodnih sindikatov Slovenije ter takih ali drugačnih napadov na delavsko-socialne zakone, vključno z vsemi polemikami v medijih, s katerimi smo se postavili v bran našega obubožanega delavstva in vseh drugih krivic.

Šele sedaj sem razumel, za kakšno komisijo ste se zavzeli v svojem prvem pismu. Razumem jo torej kot nekakšen začetni lov na »sindikalne jurišnike«, med katerimi je tudi moje ime. To pravico gotovo imate, vendar pa postane neresna in smešna, če jo daje državni svetnik.

Ko boste za »sindikalnega jurišnika« Lesjaka sestavljali ovadbo zaradi rušenja gospodarstva, države in demokracije ter blatenja časti in ugleda države, me, prosim, povabite zraven, da vam jo bom pomagal napisati. Veliko lažje vam bo.

Ker je bilo o teh stvarih že veliko napisanega in je treba samo prebrati, nisem preveč motiviran, da bi vam, g. Glavič, razlagal, kaj je pravično razmerje med delom in kapitalom, kaj kolektivna pogodba in kaj so kolektivna pogajanja, kaj avtonomna tarifna politika, kaj socialni pakt in kaj social-partnerstvo. Žal je tako, da je takrat, ko vsi ti instrumenti odpovedo, logičen odziv sindikatov tak, kakršen danes je. Socialni mir je na tehtnici, politični pa je odvisen tudi od tega, kam se bo ta tehtnica nagnila. V državi namreč, kjer se vedno bolj širita dvom in nezaupanje v institucije oblasti, je nevarnost nemirov vseh vrst tudi zato veliko večja. In podtiki krivdo za vse, kar se danes dogaja v državi Sloveniji na vseh področjih dela in življenja, »sindikalnim jurišnikom«, je vsaj neresno. Govoriti o sindikatih, njihovi vlogi, poslanstvu, njihovi filozofiji, taktiki in strategiji za dosego svojih programskih ciljev ter o delovanju znotraj sistema bi bilo zato očitno preveč, tako za vas, g. Glavič, kot tudi za vašo stranko LDS.

Če »sindikalne jurišnike« mečete v isto vrečo kot udeležence afere HIT-VIS, domnevam, da morate imeti tudi vi nekaj materiala iz zaloge VIS. In še kaj, saj drugače, po mojem mišljenju, ne bi mogli soditi o tem, kdo kaj ruši, na levo in desno ter podolgem in počez. Imate pa v nečem prav: ljudi, ki povzročajo takšne nevarnosti, ki grozijo, da bodo zrušile gospodarstvo, državo, demokracijo, zadušile človekove pravice in svobodoščine ter Slovenijo oddaljile od Evrope, takšne ljudi je treba po civilnopравниh normah v pravnih postopkih spraviti tja, kamor sodijo.

In za konec: ponekod po svetu sindikalne voditelje ubijajo, nam je zaenkrat s tem še prizaneseno.

Lep pozdrav!

Člani sveta ZSSS so ta teden imeli prvi delovni pogovor o novi splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Besedilo pogodbe, ki smo ga objavili v prejšnji številki DE, je pripravila pogajalska skupina, sestavljena iz predstavnikov sindikatov in gospodarske zbornice. Pogajalci so načrtovali podpis pogodbe za 26. junij. O podpisu pogodbe naj bi svet ZSSS odločal na seji, ki bo predvidoma 16. junija. Razprava o novi pogodbi poteka pravzaprav v časovni stiski, saj konec meseca potече veljavnost sedanjega interventnega zakona o plačah. Sindikati se bolj ali manj zavedajo, da ima vlada že pripravljen novi zakon, s katerim bo podaljšala sedanjo zamrznitev plač.

Prvi neformalni pogovor članov sveta ZSSS je pokazal, da ima nova pogodba kar lep kupček pomankljivosti in da delavcem in sindikatom ne daje tistega, kar so od nje pričakovali. Osrednje vprašanje je verjetno 39. člen, ki dovoljuje znižanje izhodiščnih plač v panožnih kolektivnih pogodbah za 20 %, če bi večje plače ogrozile poslovanje podjetja. Temu členu nasprotuje velika večina sindikalnih aktivistov tako iz načelnih razlogov kot tudi zaradi splošne zlorabe podobnega določila dosedanjih KP. Sindikalisti menijo, da ta člen pravzaprav štiti slabe in nesposobne delodajalce. V nasprotju z njimi pa je Brane Mišič prepričan, da se le s tako določbo v kolektivni pogodbi sindikati lahko izogone znižanju izhodiščnih plač ob predpostavki, da partner ne more pristati na povečanje plačne mase. Vemo namreč, da je v Sloveniji prevladalo uradno stališče, da se zaradi makroekonomske politike plače še nekaj časa ne smejo povečevati. Z večanjem izhodiščnih plač bi po Mišičevem mnenju lahko povzročili novo inflacijo, ki bi delavcem sproti jemala del zaslužka. Očitno je, da je treba dobro pretehtati vse argumente za oziroma proti 39. členu in najti kompromis, ki bo »pokril« sindikate in upošteval sprejeto ekonomsko politiko.

Drugo težko vprašanje so odnosi med splošno in panožnimi kolektivnimi pogodbami. Nekateri sindikati, med njimi je zlasti SKEI, menijo, da bi po izteku veljavnosti zakona o omejevanju plač panožne kolektivne pogodbe dobile polno veljavo, če ne bi imeli nove splošne kolektivne pogodbe. Sindikat prometa in zvez meni, da zneski izhodiščnih plač v novi kolektivni pogodbi bistveno odstopajo od tega, kar so v sindikatu že dosegli. Več razpravljalcev očita novi splošni KP premalo jasno zapisano stališče, da so v njej zapisane le najnižje pravice, tudi najnižje plače, in da lahko panožne KP dajejo delavcem tudi bistveno več.

Težak zaloga za sindikate je tudi eskalacijska lestevica, ki po

Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo

GOLOB NA STREHI ALI VRABEC V ROKI

nekaterih mnenjih uzakonjuje preveliko zaostajanje plač za življenjskimi stroški do konca letošnjega leta. Nekateri menijo, da je eskalacijska lestevica v predlogu pogodbe manj ugodna od lestevice iz KP za negospodarstvo. Zdi se, da bodo zahteve za manjše zaostajanje plač za rastjo življenjskih stroškov verjetno naletele na oster odpor gospodarske zbornice, ki jo bo podpirala tudi vlada.

Tudi pogoji za delo sindikata v novi KP niso opredeljeni po željah sindikalnih aktivistov, ki predobro poznajo prakso odpuščenja in premeščanja sindikalnih zaupnikov. Igor Vizjak je povedal, da še noben sindikalni zaupnik ni dobil sodnega spora, ker sodišče ni sprejelo utemeljitve o šikaniranju. Zato bo verjetno treba izboljšati zlasti 34. člen splošne KP, po katerem lahko sindikat odkloni soglasje za premeštev sindikalnega zaupnika le, če meni, da je odločitev delodajalca posledica

sindikalnega delovanja. Tudi člen o plačah sindikalnih zaupnikov ni sprejemljiv, zato bodo svobodni sindikati v pogajanjih predlagali, naj prejema najmanj plačo po 6. oz. 7. tarifnem razredu.

Nova splošna kolektivna pogodba več ne opredeljuje pravice delavcev do nadomestila OD zaradi stavke. Sestavljalci so menili, da se bo ta pravica urejala le v panožnih KP. Ker pa to pravico delavci dobivajo tudi po predlogu nove splošne KP za negospodarstvo, pa bodo svobodni sindikati verjetno zahtevali, da takšne določbe pridejo tudi v splošno KP za gospodarstvo. Partnerji iz gospodarske zbornice lahko na to pristanejo, saj podjetja še vedno nimajo pravih lastnikov in tudi zbornica še ni organizacija delodajalcev.

Nova splošna KP za gospodarstvo nastaja v času, ko je delovna zakonodaja najbolj podobna švicarskemu siru. Novi zakon o delu

bo po neuradnih napovedih za delavce zanesljivo slabši od dosedanjega in nove splošne KP. Zdi se, da je razmišljanje o panožnih kolektivnih pogodbah, ki ne bodo odvisne od omejitve v splošni kolektivni pogodbi, ta hip stvarno toliko kot upanje 30 tisoč delavcev, da bodo v nekaj mesecih rešeni vsi njihovi delovni spori. Alternativa splošni KP za gospodarstvo je le nov zakon o plačah, ki bo zanesljivo podaljšal sedanji neugodni zakon in ki bo objektivno manj ugoden od kolektivne pogodbe.

O splošni KP za gospodarstvo v imenu gospodarske zbornice pravzaprav govori le njen predsednik Dagmar Šuster. S svojim ravnanjem dokazuje nedvomno hierarhijo v zborničnem sistemu, ki si je sindikati, združeni v ZSSS, ne morejo niti predstavljati, kaj šele, da bi nanjo pristali. Ne nazadnje pa večina pomislekov in možnih sporov ob novi splošni KP nastaja zaradi vprašanja, ki ga je postavil član pogajalske skupine Gregor Miklič. Dejal je, da je treba oceniti, ali je boljši golob na strehi ali vrabec v roki. Z golobom je mislil na zaželeno plače in druge pravice na papirju, s katerimi se kdo lahko postavlja. Z vrabcem pa je mislil na tisto, kar lahko izplačujejo podjetja, ki več niso socialistična in ki tudi večinoma še ne delajo kot kapitalistična.

Franček Kavčič

SKEI bo stavkal še v tem mesecu

Izvršni odbor SKEI je tudi ta teden ocenjeval priprave na napovedano splošno stavko. Ugotovili so, da se je za stavko izreklo več kot 80 tisoč članov sindikata. Republiški odbor SKEI bo na seji 21. junija določil le datum in način izvedbe splošne stavke, ki bo ohromila slovensko gospodarstvo. Na ta način bo sindikat, katerega je najbolj prizadelo odpuščanje delavcev, pokazal svojo moč v odnosu do oblasti in delodajalcev.

MARTIN KRPAN IMA VISOKE ZAŠČITNIKE

Vem za podjetje, ki je predavnimi leti nastalo iz delavnice. Delali so pridno, vestno, preselili so se v nove prostore. Da, res so bili takrat drugačni časi in drugačne razmere, pa vseeno so marsikatero popoldne, marsikatero soboto in nedeljo udarniško delali, da so zgradili menzo in še kaj.

Podjetje je zašlo v težave, prišel je veliki sanitar iz Maribora. Pri vsej sanaciji mu je uspelo sanirati nekaj kadrov, tako v pozitivnem kot v negativnem smislu. Ker se je zgodba tega direktorja dokaj neslavno končala, je odšel, poleg njega pa tudi nekaj drugih njegovih sodelavcev.

Namesto njega je prišel nov veliki direktor. Na delavskem svetu so seveda potrdili njegove predloge. Ustanovili so več družb, poslovni sistem, med družbami se je razdelilo premoženje, malo tebi, malo meni. Dve družbi sta bili sicer v privatni lasti, kar pomeni, da so že takrat razmišljali o privatizaciji. V eni so bili lastniki zaposleni in veliki direktor, v drugi pa so si lastništvo razdelili kar direktorji znotraj poslovnega sistema.

No ja, ena od družb je bila bolj uboga, saj je bila ustanovljena za cela dva tisočaka, vanjo pa so spravili vse tiste, ki niso mogli več stoo odstotno opravljati delovnih nalog, se pravi starejše, invalide in seveda tudi preglasne delavce. Ker zanje »trenutno« ni bilo dela, so jih dali na čakanje. Po dveh, treh mesecih je to podjetje za dva tisočaka šlo v stečaj. Sicer pa, kaj bi z njimi, saj je tako najceneje spraviti ljudi na cesto. Postopek na sodišču je bil končan v dobri uri!

127 delavcev tako pokončnega podjetja se s tem ni najbolj strinjalo. Rekli so, da to ni pošteno. Te besede so bile izrečene v pisarni velikega direktorja, in to takrat, ko je bila polovica teh nesrečnikov v direktorjevi pisarni, druga polovica pa pred njo, saj niso mogli vsi noter.

Spet so se dogovarjali, pogovarjali, kleli. Po štiriindvajsetih urah takih in drugačnih pogovorov so se naslednji dan sporazumeli. Petdeset se jih urne, in to tistih, ki so bili po delovnopравни zakonodaji v primeru presežkov zaščiteni, sedemdesetdesetim pa se priznajo pravice kot da so šli na zavod kot prezečki. Vse je bilo lepo dogovorjeno, napisano, podpisano. Peščici najbolj sitnih je podjetje izplačalo odpravnino, vsi drugi pa so morali pravice uveljavljati na sodišču, kar jim je tudi uspelo. Vsaj na papirju.

Denarja pa spet ni in v upanju na boljše čase čakajo na SDK, kdaj bo prišel na žiro račun podjetij kak denar, s katerim bi lahko poplačali svoje, od sodišča priznane terjatve.

Tu pa se prične drugi del zgodbe.

Ljudje, ki so ostali v družbah znotraj poslovnega sistema, še vedno znajo in hočejo delati. Trudijo se, pa ne gre nikakor na bolje. Zadolženost je bila velika, tudi upnikov je bilo veliko. V juniju 1991 je bila sklenjena prisilna poravnava. Saj ne, da bi se hoteli znebiti upnikov. Dogovorili so se le, da bodo dolgove poplačali v treh delih. In spet so delavci delali in delali.

Največji upnik je bila družba, ki nosi ime po prvem slovenskem »švercerju«, ki je »švercal« s soljo, pa še dunajski dvor je rešil pred Brdavsom. Tej družbi so dolgovali nekaj več kot 16 milijonov takratnih dinarjev. Že v oktobru istega leta je bilo plačano zaradi tega dolga 25 (petindvajset) milijonov dinarjev, za kar so najeli kredit, po tem pa je bilo z računom družb, ki so v poslovnem sistemu, pobrano še 5 (pet) milijonov dinarjev, seveda zaradi istega dolga.

Vse to se je dogajalo po navodilih velikega direktorja, ki je; mimogrede, obenem direktor poslovnega sistema in dveh notranjih družb, predsednik upravnih odborov v istem poslovnem sistemu in istih družbah, no ja, v ostalih družbah znotraj poslovnega sistema pa si je odbral le borih 51 odstotkov.

In ljudje so delali, delali...

Naenkrat se je v letu 1992 na račun iste terjatve s strani iste ljubljanske družbe, ki še vedno nosi ime po prvem slovenskem tihotapcu, pojavil zahtevek za 500.000 nemških mark. Kaj hočemo, nekateri nimajo nikoli dovolj. Ker pa so nekateri le hoteli izplačati iz težke situacije, ker so hoteli še naprej pridno in pošteno delati, ker še vedno znajo in zmorejo, so se vseeno začeli spravevati, kako je možno, da si za borih 16 milijonov dinarjev plačal že 30 milijonov, in si še vedno dolžan 500.000 nemških mark. Takšna matematika se nekako ne izide, tudi v podjetništvu ne vedno.

Veliki direktor je nergače takoj pokaral, da on tega ne razumejo, da je to poslovna politika in da jih konec koncev to nič ne briga. Celo neka znana odvetnica iz belega mesta je rekla, ko so jo prosili za pomoč, da se ona v to zadevo raje ne bi spuščala. Benda previsoko udarilo – po tistih, ki stojijo za ljubljansko firmo ali poslujejo z njo. In še kaj drugega bi lahko prišlo na dan. Pa saj veste, da je bolj visoka imena naše politike pustiti na miru. Nikoli ne veš, kdaj boš koga potreboval in kdaj bo kdo na oblasti in kdaj ne. Tako je pač to danes.

Kljub temu pa je takoj po tem veliki direktor z upnikom sklenil izvensodno poravnavo in na čudežen način zmanjšal dolg iz 500.000 DEM na 301.000 DEM. Pa še to na obroke, kakšna uvidenost, mar ne?

O celi zadevi že pol leta marsikaj ve človek, ki je pristojen za takšne zadeve, poleg tega vesta to tudi dva človeka iz iste službe, vendar iz našega belega mesta, obveščena pa je tudi pravobranilnica iz belega mesta.

Res je, da se ne da vsega narediti naenkrat. Mogoče je premalo ljudi, ki se s takimi zadevami ukvarjajo, ali pa je enostavno v tem času preveč takšnih zadev. Ne vem.

In ravno zaradi takšnega konca, ki še ni konec, vsi upam tako, bi tej zgodbi lahko rekli nedokončano zgodbo.

Pa lepo prosim, ne povežite te zgodbe z Kovinarsko iz Krškega. Bodo nekateri nekatere tožili, ki bodo pravili take zgodbe drugim. Vsaj slišati je bilo tako.

Vaš sindikalni zaupnik iz Pos...

Predvidoma do 15. 6. 1993 izide:

ZDAJ PA ZARES!

ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI

Vsebina

- Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij
- Uredba o pripravi programa preoblikovanja in o izvedbi posameznih načinov lastninskega preoblikovanja podjetij
- Odredba o metodologiji za izdelavo otvoritvene bilance stanja

Zakon razlagajo: mag. Tone Rop, dr. Alenka Žnidaršič – Krajnc (oba s seminarja ZSSS) in Gregor Miklič

Cena 1.800 SIT.

Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefona: 321-255, 110-033, telefaks: 061-311-956.

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ... izvod(ov) brošure ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI.

Naročeno nam pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročnik bom poravnal po povzetju.

Naročeno, dne:

Žig

Podpis naročnika

MINISTER ŽELI REDNO SODELOVANJE S SINDIKATI

Predsednik SKEI Albert Vodovnik je prejšnji teden organiziral pogovor o zaščiti slovenske industrije in ohranjanju delovnih mest. Poleg sindikalnih funkcionarjev s področja gospodarstva so prišli tudi ministrica Jožica Puhar in minister Maks Tajnikar ter Jožko Čuk in Peter Suvorov z Gospodarske zbornice. Gostitelji so uvodoma predstavili sindikalni pogled na položaj delavcev v podjetjih, zlasti tistih, ki so last Sklada.

Predsednik sindikata tekstilnih delavcev Alojz Omejc je na primer ugotovil, da sklad podjetij ne rešuje, ampak jih pošilja v stečaj. Dokazi za to trditve so Konus, Metka, Cicihan, Vezanine... To, kar se je zgodilo v Konusu, je tragedija za bivše ugledno podjetje in tudi za občino in širše območje. Na cesto so dali tudi veliko število visokoizobraženih kadrov. Gradbeništvo je v zadnjih letih izgubilo skoraj polovico zaposlenih, je povedal Jernej Jeršan. Zato mu danes primanjkuje strokovno usposobljenih delavcev in ne bo sposoben prevzemati večjih naročil. Cevodod iz Maribora je kupil tujec, ki je takoj prepopolovil številno zaposlenih. Na sindikalna opozorila in proteste iz Maribora pa Sklad sploh ni odgovoril. Tudi Donit, ki je last sklada odpušča 120 delavcev, je dejal Janez Justin. Metaloplast iz Ruš odpušča celo sindikalne zaupnike. Tudi Zlatorog, ki je v lasti tujcev, menda načrtuje večje odpuščanje. Z zbornico si skupaj prizadevamo za delovna mesta, je povedal Srečko Čater. Problem je v tem, ker ministrstvo za kmetijstvo daje prednost le zasebnemu sektorju in s tem povzroča propadanje družbenih kmetijskih organizacij. Zadruga v Goriških Brdih je odpuštila vse delavce in prodala vinograde. Križevska zadruga je šla prva v stečaj in prav tam je pred leti začel delati minister Jože Osterc. Mesna industrija Murska Sobota napoveduje 120 presežnih mesarjev. Sindikat kmetijstva zahteva od države, naj poskrbi za vse delavce, ki izgubljajo delo, saj so sistemski presežek. Lesarstvo je imelo največ stečajev, je povedal Marjan Ferčec, zato je v njem 10.000 manj zaposlenih. Njihove plače so 25 odstotkov pod povprečjem gospodarstva. Te dni rešujemo položaj Bora Laško, ker se je treba sporazumeti z upniki

o možni prisilni poravnavi. Še večji problem je Novoles, kjer so stavke na tekočem traku. Gozdarska panoga je pravzaprav črtana, saj bo po novem lahko v njej delalo le 800 gozdarjev.

Podjetja vodijo nesposobneži
Tudi gostitelj Albert Vodovnik je povedal, da nekatera podjetja vodijo nesposobneži in da so politiki odstranili številne sposobne vodstvene ekipe. Po njegovem mnenju imamo v Sloveniji precej sposobnih kadrov, ki bodo prišli v podjetja le, če se bo spremenila politika, ki vodi v propadanje. Država od delavcev ne more zahtevati, naj se kar naprej nečemu odpovedujejo, medtem ko drugim omogoča, da krajejo. Tako Vodovnik, ki je hkrati opozoril na izjemno zaostren položaj v svoji dejavnosti, zaradi katerega se SKEI pripravlja na splošno stavko.

Na te izzive je skušala odgovoriti Jožica Puhar. Povedala je, da so plače v gospodarstvu direktno povezane le še s pokojninami, medtem ko se plače v družbeni nadgradnji določajo neodvisno od gibanj v gospodarstvu. Njeno minist-

stvo ima največ problemov s presežnimi delavci podjetij v lasti Sklada, posebej s tistimi, ki so zakonsko zaščiteni. Vsi ti so zdaj na državnih jaslih in država bo morala prevzeti tudi vse posledice na tem področju. Jožica Puhar je tudi povedala, da je njeno ministrstvo naročilo analizo socialnih prejemkov. Načrtujejo zmanjšanje pravic tistih, ki socialni denar dobivajo z več naslovov. Nadomestila brezposelnih pa bi morali uskladiti že prejšnji mesec, vendar strokovna služba tega dela očitno še ni opravila. Pred svojim odhodom je Jožica Puhar obljubila, da bo njeno ministrstvo pisno odgovorilo za zahteve SKEI.

Maks Tajnikar, minister za gospodarske dejavnosti si je vzel veliko več časa za sindikalne probleme. Najprej je analiziral delo Sklada, ki ni bil ustanovljen zaradi reševanja podjetij, ampak zaradi lastninjenja. Ob ustanovitvi Sklada so mislili, da bo le-ta lahko izkupiček od prodaje podjetij koristno uporabil za razvoj. Ker pa je lani veliko podjetij poslovalo z izgubo, so se v vladi odločili, naj Sklad prevzame tudi prestrukturira-

Maks Tajnikar sindikalistom:

»Jaz bi bil previden pri delavskih odkupih. Mislim, da se slaba podjetja na ta način ne bodo rešila. Sindikati pa se zelo potrudite za kombinirane menedžersko-delavske odkupe.«

»Tujega kapitala imamo bistveno premalo in zato se pred njim ne smemo braniti. Ko se podjetja prodajajo tujcem, naj sindikat zahteva le trdna jamstva o ohranjanju delovnih mest in varstvu presežnih delavcev. Ko smo prodajali Gorenjeve Male gospodinj-ske aparate, smo ravnali tako in zato je Bosch podpisal zelo ugodno pogodbo.«

»Mislim, da smo za kovinsko in elektroindustrijo naredili precej. Omogočili smo ji 10 milijard tolarjev kratkoročnih kreditov. Vsem največjim industrijskim podjetjem smo pomagali z garancijami za posojila.«

»Pripravljamo popolno revizijo carinskega sistema, sedaj je namreč prevzet od Jugoslavije. Carinska zaščita za industrijske izdelke znaša v povprečju 14 odstotkov. Zaradi številnih oprostitev pa je povprečna carinska stopnja le 7 odstotkov. Pripravljamo tudi nov zakon o dohodnini. Pogodbeno delo bo po novem obremenjeno enako kot redna zaposlitev.«

»Brezposelnost v Sloveniji je nastajala skoraj izključno v velikih podjetjih z več kot 500 zaposlenimi. Zaradi tega ima gospodarstvo danes 168 tisoč manj delovnih mest kot pred tremi leti. Ugotavljamo, da bomo morali nekaj velikih podjetij znova postaviti na noge.«

nje in sanacijo najbolj ogroženih podjetij. Vedeli so, da sklad ni usposobljen za številne naloge, ki so mu v zvezi s tem pripadle. Zaradi tega, ker je kasnila sanacija bank, pa sklad ni mogel sanirati podjetij.

Stavkati bi morali, ko smo sprejemali proračun

Konsolidirana izguba podjetij v lasti Sklada je v letu 1992 znašala 760 milijonov DEM. To je dvakrat več, kot je

Maks Tajnikar: Obveščajte me o vseh problemih

cena zapiranja nuklearke. Cilj Sklada je, da letos izgubo zniža na 70 milijonov DEM in da upravlja le še petdeset podjetij. V podjetjih, ki so last Sklada je bilo na začetku 56 tisoč zaposlenih. Prav toliko delavcev pa imajo podjetja v Sloveniji z manj kot petdesetimi zaposlenimi. Ministrstvo za gospodarske dejavnosti ima le 1,5 milijarde tolarjev za intervencije v gospodarstvu. Ko se je sprejemal proračun, ni nihče od poslancev dejal, da je za te namene denarja premalo. Takrat je bil pravi čas za vašo stavko, je dejal, Tajnikar. Sklad ima

Z leve proti desni Jožica Puhar, Maks Tajnikar, Jožko Čuk in Peter Suvorov, z desne pa fronta sindikalnih funkcionarjev

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

- več avtorjev: **KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI**
Navodila - Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 700,00 SIT
- več avtorjev: **MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU**
Delovno razmerje - Prenehanje potreb po delavcih - Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev - varstvo pravic delavcev - Varstvo pri delu - Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo - Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT
- Mira Becele **STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM**
Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT
- Bogdan Kavčič **DELAVCI IN UPRAVLJANJE**
Participacija - vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 460,00 SIT

- Gregor Miklič **NOVA DELOVNA ZAKONODAJA**
Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 670,00 SIT
- Stane Uhan: **PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI**
Statistični podatki - Kritična raven - Evropske cene in balkanske plače - Izhodišni osebni dohodki - Kaj ve in misli vlada - Načrtovanje najnižje osnovne plače - Konkretni predlogi - Podcenjeno znanje - Najvišje plače. Cena 400,00 SIT
- Aleksej Cvetko **NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA**
Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji - Spremembe pogojev za upokojevanje - Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni - Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 680,00 SIT
- Emil Rojč **KARIERA KOT SPREMINJANJE**
Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov. Cena 850,00 SIT
- Več avtorjev **SOCIALNA DRŽAVA**
Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST. Cena 600,00 SIT
- Aleksej Cvetko **ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVM**
Novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju - Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov. Cena 580,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE - PRIROČNIKE

Pri Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreključno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti izv. ● Plačni sistem
 izv. ● Moje pravice na izv. ● Nova ureditev...
 izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Kariera kot
 izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Socialna država ...
 izv. ● Nova del. zakon. izv. ● Zdrav. zav.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
 2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah - priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-288

MAKEDONIJA, DEŽELA ČEZ PET DRŽAV

Makedonija, daljna dežela. Pot k nekoč bratskim Makedoncem vodi zdaj mimo carinikov, policijskih, »pasoških« kontrol, celo po zraku nad petimi državami. Pa pustimo birokracijo, ki je povsod enaka in usmerjena v to, da si z vsemogočimi zapletljaji dviga pomen, se s tem preživlja in bohota. Poldrugi dan, kolikor je trajal obisk delegacije ZSSS pri makedonskih kolegih, je kajpak premalo za tehtnejše razčlembje. Podoživimo ga z nekaj bežnimi vtisi, morda povedo celo več.

Država brez Janše je cenejša

Morda statistika ekonomskih gibanj govori drugače, toda primerjava ljubljanskega in skopskega letališča ni ugodna – naše prazno, mrtvo, na skopskem živ žav, da te glava zaboli. Ne le, ker se drenjajo množice potnikov. Kar naprej pristajajo in vzletajo letala vseh svetovnih družb. Kar nekaj smo jih videli z oznako AIR BOSNA in slišali, da so jih takoj ob začetku katastrofe Bosanci preselili v Skopje, skupaj s precejšnjim kapitalom. Ne vem, zakaj se jim zdi tam kapital varnejši, a kolikor vem, k nam niso selili ne letal, ne firm, ne denarja. Le begunce.

Slovenci se tolažimo in čakamo, da bo mir, da bo naša deželica zacvetela kot most med zahodom in bivšimi jugoslovanskimi trgi. Makedonci so po vsem sodeč to že postali.

Ena prvih novic v drugi državi – obisk Slobodana Miloševića. Makedonci je prišel

Dušan Semolič, predsednik ZSSS v pogovoru z Živkom Tolevskim, predsednikom ZSM – temelji novega sodelovanja.

Pri sotrpinih

Seveda me je zanimala usoda glasila Zveze sindikatov Makedonije, Trudbenika. Zelo pestra je.

Pred dvema letoma je imel Trudbenik 33.000 izvodov naklade in ta najmočnejši makedonski tednik so financirali neposredno iz sindikalne članarine.

Potem je prišla demokracija in sindikati so ob vseh silnih nalogah od Trudbenika dvignili roke. Zašel je v dolgove, naklada je padala, zaposlene so odpustili...

»Glej šmenta, ko poltreji mesec sploh nismo izšli, je prišla k pameti VMRO, naša najbolj desna stranka,« pripoveduje glavni urednik Ljubomir Kostovski. »Ob vsej socialni demokratičnosti bivših komunistov in razgibani sindikalni sceni je morala pravdesnica zaznati, da je delavsko glasilo vredno obstanka! Konkurenci v prid, a tudi njej v posmeh so nam prinesli 10.000 mark gotovine, da smo poplačali vse dolgove – in obstali!

Zdaj smo sicer štirinajstnevnik, zaposlenih je pol manj, naklada je padla, a živimo in odpirajo se perspektive.

K sreči so se streznili tudi v sindikatih in so z nami sporazum o financiranju podpisale vse panoge in vsa območja – vsak nam odmeri po 4 odstotke članarine, kolikor se jim je steče od osnovnih organizacij. Zveza pomaga drugače – brezplačno nam je odstopila potrebne prostore in še toliko za povrh. Ta presežek oddajamo in najemina gre glasilu.«

In ko ubogi Srbi razprodajo, kar pač morejo, si seveda najprej napolnijo bencinske tanke. Te jim potem Makedonci na meji veselo izpraznijo in s tem svetu očitno pokažejo, kako spoštujejo blokado.

Kako pa je z blokado v resnici, so nam povedali zelo slikovito. Vsi unproforjevci na makedonsko-srbski meji so iz nordijskih dežel in severnjaki pohlep po alkoholu je svetovno znan. V deželi ob Vardarju ga je obilo, zelo zelo dobrega in zelo zelo cenega. Tako, vidite, je z blokado.

»Razen če je na meji dežurni Turek, takrat ne gre čez niti mušica,« so nam postregli s humorjem namesto s komentarjem o mednarodnih in mednarodnih odnosih.

Končno je tako tudi prav. Posel je posel in živeti je treba. Če pa cel svet ob vsej

potuhi srbski agresiji blokado res želi, naj plača odškodnino!

Sindikalist v stranki? Fuj!

Gostitelj Dušana Semoliča in Alberta Vodovnika je bila Zveza makedonskih sindikatov. Namen srečanja – obnoviti in poglobiti stike, sproti izmenjavati izkušnje. Tudi v Makedoniji je čas pometel s šablonami, prinesel je hitre, včasih neusmiljene spremembe. Zazdelo pa se mi je, da se jih Makedonci vendarle lotevajo bolj s pametjo kot mi. Nekako dobiš vtis, da gradijo novo, ne da bi kot buldožerji rušili vse, kar je bilo. In tega vtisa ne zbudi le Titova slika v vsaki pisarni. Res ne.

Predvsem jim gredo na živce meje, takšno ali drugačno zapiranje. Nobene pavje zaverovanosti v lastno veličino, na vsakem koraku zavest o nujnosti povezovanja, trgovanja, poslovanja s čim manj ovirami.

Sicer pa so teme zelo podobne. Lastninjenje, kolektivne pogodbe, spopadanje sindikatov z državo zaradi plač, stečajev, odpustitve. Makedonski sindikati se na vso moč otepajo strank, ki rinejo vanje in skušajo novačiti med članstvom za svoje ozke politične interese.

Pri tem so njihove stranke očitno dosti bolj vsiljive od naših, vsaj če sodimo po tem, koliko ostreje se jih sindikati branijo.

»Noben sindikalni funkcionar ne sme biti član, kaj šele član vodstva kakšne stranke,« pripoveduje kolega Ljubomir Kostovski. »Ker je naš sindikalni aktivist, sicer priznani strokovnjak za mednarodno pravo, sodeloval v ustavni komisiji parlamenta le na predlog stranke, ga v predsednikovem predalu čaka delovna knjižica. Predsednik zveze sindikatov Makedonije Živko Tolevski niti v parlament noče, čeprav ga vabijo, naj v njem spregovori. Trdi, da zahteve sindikatov hudičevo dobro poznajo, in če jih ne sprejmejo, se tudi ve, kakšne so potem metode sindikalnega boja.«

Skratka, drugi kraji, drugi običaji.

Delavski bav bav

Na stranke in parlament so v ZSM tako hudi, da zbirajo 150.000 podpisov, s katerimi kanijo izsiliti predčasne volitve. Zdajšnji politični strukturi med drugim očitajo, da dopušča prehitro in pregloboko socialno razslojevanje, delovnopravno anarhijo in

podobne, tako domače zvečne nečednosti. Prav pri tem in pri pomoči mednarodnih sindikalnih organizacij največ pričakujejo od slovenskih kolegov. Kdo drug, če ne Albert Vodovnik, je prvi že podpisal protokol o sodelovanju. Na ravni zvez ga zdaj pripravljajo.

Makedonska oblast je gluha, ko hočejo sindikati dvodomni parlament; v ustavo je zapisala, da ima do stavke pravico državljan, kot bi se bala besede delavec; takoimenovani socialni demokrati, bivši komunisti seveda.

Scena

V Makedoniji je 560.000 zaposlenih, ki vzdržujejo 160.000 nezaposlenih, in na dva zaposlena pride en upokojenec. Država na 100 enot plače vzame slabih 70 enot. Decembrsko 18-odstotno mesečno inflacijo so uspeli znižati na mesečna slaba dva odstotka...

Zveza sindikatov Makedonije, naslednica »bivših«, ima 360.000 članov in je brez resne konkurence.

predlagajo celo zakon o omejitvi pravic do stavke, in sindikati imajo največkrat podporo najbolj desnih strank – »ker so dlje od oblasti«, so se zgražali gostitelji, kot bi bil to le makedonski fenomen.

Dušan Semolič in Albert Vodovnik sta se udeležila tiskovne konference. Množična udeležba novinarjev in kopica vprašanj je dokaz zanimanja

Kako živimo

Primerjava podatkov makedonskih statistikov aprila 1993 (cene v markah):

	Skopje	Ljubljana
bencin	0,96	0,88
mleko	0,56	0,75
beli kruh	0,56	1,00
moka	0,80	0,56
olje	1,44	2,40
jajca	0,16	0,22
cigarete	0,80	1,00
pivo	0,56	0,75
kava	8,00	8,00
sladkor	0,88	1,28
piščanec	3,60	5,28
limone	1,20	1,60
junetina	5,60	9,76
mineralna voda	0,36	0,85
Skupaj	25,48	34,33
Povprečni OD	150,00	666,00

prosit, naj za božjo voljo ne sprejmejo ameriških vojakov. Po »zelo ugodnih pogojih« je sosedom ponudil orožje in drugo pomoč, da bi ustanovili svojo vojsko. Zdaj je namreč nimajo, čeprav žde v osjem gnezdu med Srbi, Albanci, Bolgari in Grki.

Če ni uspelo Miloševiću in bodo siromaški še naprej životali brez lastne vojske, bi jim morda kazalo poslati Janeza Janšo. Ta jim bo brz pojasnil, kakšna bridka usoda jih čaka neoborožene in jih rešil gotove tragedije. Je pa spet res, da na neto plačo makedonska država pobira skoraj enkrat manj kot naša.

Mani bre, ciganska roba

Zdaj srbski sosed ne žuga. Makedonijo okupira na drug način. Vsak konec tedna se privlačijo množice in zasedejo stojnice na sejmiščih. Kaj prodajajo? Vse, kar je le kdo voljan kupiti za nekajkrat nižjo ceno. In ker so Srbi vselej sloveli kot ponosni možje in so ta ponos še posebej radi kazali najprej do Albancev in takojci zatem do Makedoncev, sem kar čutil užitek svojih sogo-vornikov. Zdaj lahko vsak vikend pohajkujejo med kramo velejunakov in se zmrdujejo nad družinskimi dragoce-nostmi, češ, predrago, ciganska roba...

Beda v sliki, tokrat v skopski izvedbi.

V tej ulici vam ponudijo vse, od deviz, mamil, žensk... Orožje ni zanimivo.

Skopska stara čaršija, pravijo, da je večja od sarajevske – sploh zdaj dodajo s črnim humorjem.

za oživitve sodelovanja. Vprašanja so le potrdila najbolj žgoče teme: privatizacija, plače, socialne razlike.

Zadnji dan obiska, v sredo zjutraj, se je Dušan Semolič srečal še s panožnimi sindikati, ki bodo imeli prvič samostojne volitve. Doslej so se dogajale pod kapo zveze. Tako je bila priložnost tudi za izmenjavo izkušenj o prednostih in slabostih bolj oziroma manj centralizirane organizacije sindikalnega delovanja. Makedonski panožni sindikalisti so še kako »našpičili« ušesa ob možnosti samostojnega pobiranja deleža članarine in se le s težavo ohladili ob predvsem nemških pa tudi slovenskih slabih izkušnjah s tega področja.

Prav debelo so pogledali komunalci, ki so zdaj z vlado v hudem sporu za ceno dela in grozijo s stavko – začudila jih je inovacija ljubljanskih oblast, ki so za stavkokaze uvažali Avstrije.

Omenimo še gradbince, ki menda še najbolj žalujejo za nekoč dobrimi odnosi med Slovenijo in Makedonijo. Skupaj so se lotevali mnogih projektov, tudi na tujih trgih, in vroče upajo, da se bodo ti časi vrnil.

Ni vrag, da bi se ne. Le zdrava pamet mora zmagati! Ciril Brajter

ČASOVNI ZAKUP: DA ALI NE?

Pri Zvezi potrošnikov Slovenije ugotavljajo, da ljudje v glavnem še vedno ne vedo, kaj je časovni zakup ali time-share. Zato so mnogi, ki so prehitro podpisali pogodbo o časovnem zakupu, razočarani in prenekateri tudi grdo opeharjeni. Lepe besede in obljube so namreč eno, tisto, kar imamo od časovnega zakupa, pa pogosto povsem nekaj tretjega.

No, ker je pred vrati poletje in ker smo vsi skupaj z mislimi že na počitnicah, nekaj besed o konceptu časovnega zakupa in njegovih neugodnih klavzulah v pogodbah. Več vemo, manj je možnosti, da bomo nasledili in plačali mačka v žaklju.

»Srečnežev« za pol Slovenije

Časovni zakup – po angleško time-share – je v svetu poznan že več kot 40 let kot eden izmed načinov preživljanja počitnic. Gre v bistvu za dolgoročen nakup – najem določenega apartmaja oziroma stanovanja za določeno število dni na leto in tudi v določeni dobi.

Pravne oblike časovnega zakupa so različne, od najemnega razmerja do pravega lastništva, odvisno pač od države (njene zakonodaje), kjer je ta nepremičnina. Zato se tudi razlikujejo pravice, ki jih kupec pridobi z nakupom oziroma zakupom apartmaja.

Prednost naj bi bila zagotovljena kakovost bivanja, saj naj bi bili vsi objekti visoke kategorije. Ponavadi gre za zaokrožena naselja počitniških hiš s celovito ponudbo gostinskih in rekreacijskih storitev. Poleg tega kupci postanejo tudi člani kluba, ki je v nekaterih primerih pravi lastnik naselja, in sodelujejo v upravi. Skoraj vsi pomembnejši prodajalci in posredniki časovnega zakupa pa svojim kupcem omogočijo zamenjavo krajev počitnikovanja na podlagi včlanitve v velike mreže za menjavo tovrstnih objektov.

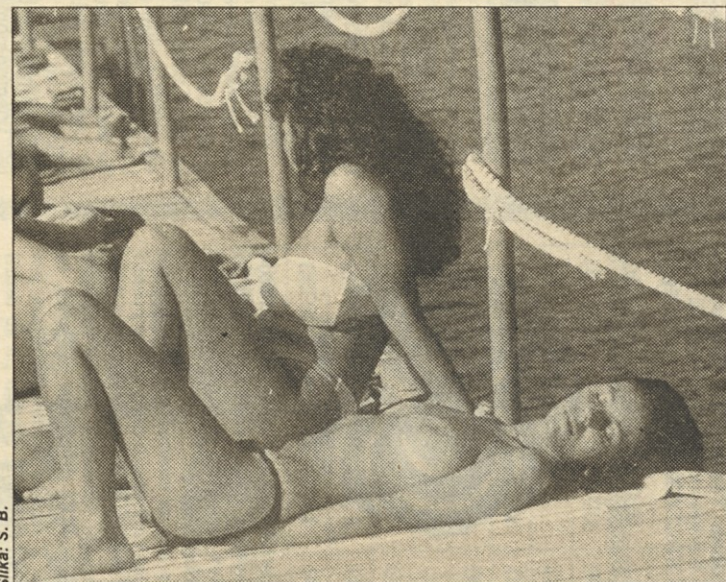
Slaba plat časovnega zakupa je

predvsem visoka cena, saj je potrebno ceni za sam najem oziroma nakup prišteti še stroške vzdrževanja, članarino v klubu, razne takse, provizijo za prodajalca in predvsem izdatke za prehrano in prevoz.

Največ pritožb kupcev pa je na račun samega načina prodaje. Ta je izrazito agresiven. Prav zaradi številnih pritožb potrošnikov so v Veliki Britaniji oktobra lani sprejeli pose-

primerov po razumnem premisleku gotovo ne bi podpisali.

Kritike vreden je tudi način vabljenja na predstavitve s pismi, v katerem naslovniku sporočajo, da je srečni dobitnik nagrade. To prakso ima podjetje World Holiday Investment (WHI), ki ob tem pozabi povedati, da je takih srečnežev kar za pol Slovenije, da v večini primerov nagrad še niso podelili in da je treba

Na počitnice? Ne, to ni vprašanje. Toda – kam?

ben zakon, ki kupcu zagotavlja pravico, da odstopi od pogodbe v štirinajstih dneh po podpisu in mu mora prodajalec vplačati znesek v celoti vrniti.

Prodajalci, ki hočejo na vsak način skleniti čim boljše kupčijo, potencialnim kupcem največkrat vede ne dajo vseh potrebnih podatkov za odločitev o nakupu. S ponujanjem velikih popustov, če pogodbo podpisajo takoj po predstavitvi časovnega zakupa, dejansko premamijo kupce, da podpisajo pogodbo, ki jo v večini

v hotelu de luks kategorije, kjer vam agencija plača prenočišče, jesti vse glavne obroke. Cene le-teh pa so še kako visoke!

Podpisana pogodba je veljaven dokument

Poznavalci časovnega zakupa pravijo, da z odločitvijo nikakor ne smemo hiteti in da si moramo vzeti čas za premislek, predno podpisemo pogodbo. Če je podjetje solidno, vam bo priznalo reklamni popust tudi dan ali dva kasneje. Pametno je tudi, da ne podpisemo pogodbe, ki ni napisana v slovenskem jeziku ali ima pogodbeno klavzulo, da bo v primeru spora veljavno angleško besedilo.

Vsekakor velja zelo natančno prebrati vse dokumente, ki vam jih nudijo na predstavitvi časovnega zakupa. Zahtevati je treba natančna pojasnila, če katere izmed klavzul ne razumemo. Če o čem dvomite, zaprosite, da vam pojasnilo zapišejo.

Nikakor ne smemo podpisati pogodbe, ki določa pristojnost tujega sodišča ali merodajnost tujega prava, saj je to v primeru spora sila neugodna za naše državljane. Večina tujih podjetij še vedno misli, da nam lahko postavljajo prav vse neugodne pogoje, kot da smo zaostala eksotična država. In dokler za red na tem področju ne bo poskrbela naša država, se moramo za svoje pravice pomujati potrošniki sami.

Se enkrat: dokler si nismo povsem na jasnem, kaj je zapisano v pogodbi, je ne smemo podpisati, četudi nam ob tem ni potrebno plačati predujma. Podpisana pogodba je namreč veljaven dokument. To poudarjamo predvsem zato, ker je že veliko ljudi podpisalo pogodbo »kar tako, saj ni bilo treba še nič plačati«.

(Po Reviji za vzgojo in informiranje potrošnikov priredil: A. U.)

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 22

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Apartma na Pokljuki – za 4 osebe, v celoti opremljen – cena 39 DEM na dan, mali apartma za dve osebi – cena 29 DEM v tolarški protivrednosti.

2. Apartmaji na Kopah – opremljeni za 4 osebe: bivalni del, kuhinja in TWC. Cena 35 DEM.

3. Hišice na Veliki planini – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije – koča ima elektriko. Cena 44 DEM v tolarški protivrednosti.

4. Apartmaji Kaninska vas – za 4 osebe, v celoti opremljeni, termini v maju. Cena 38 DEM v tolarški protivrednosti.

5. Apartmaji na Pokljuki – za 4 ali 2 osebi z opremljeno kuhinjo. Termini praviloma 7-dnevni. Cene: veliki 42 DEM, mali 27 DEM v tolarški protivrednosti. Cene do 1. julija so 34 DEM oziroma 21 DEM na dan.

6. Kranjska Gora – Jasna – tri- ali štiriposteljne sobe z etažnimi sanitarijami. Cena polnega penziona 32 DEM, polpenziona 27 DEM v tolarški protivrednosti.

7. Avtocamp Vransko – bivanje v prikolicah, penzion ali polpenzion. Kamp ima bazen z ogrevano vodo, teniška igrišča, jahalno šolo in organizira izlete, piknike in še kaj. Lahko se dogovorite za postavitev svoje prikolice. Penzion 33 DEM, polpenzion 23 DEM. Člani Svobodnih sindikatov Slovenije imajo 5-odstotni popust. Postavitev prikolice 1100 DEM – možno plačilo na obroke.

8. Počitniški dom na Sorci – približno 50 ležišč. Cena penziona 21 DEM na osebo dnevno.

9. Kranjska Gora – mali apartma za dve osebi, cena 26 DEM v terminih od 25. junija in 29 DEM od 12. do 24. junija oz. 22. do 31. julija.

Morje

1. Apartmaji v Lanterni pri Poreču

	18. 9. do 22. 10. DEM/dan	10. 7. do 20. 8. DEM/dan
ap. za 3 osebe	19	57
4 osebe	22	71
5 oseb	25	85
6 oseb	29	98

2. Hotel Tamaris pri Poreču

	28. 9. do 22. 10. DEM/dan	10. 7. do 20. 8. DEM/dan
polpenzion		
1-posteljna	29	56
2-posteljna	25	52

Predlagamo vam čimprejšnjo rezervacijo, saj se bomo tako lahko ob 40-odstotni akontaciji dogovorili še za 2 obroka pred odhodom na dopust.

3. Fiesa – počitniški bungalovi – za dve, tri, štiri ali pet oseb, s penzionom ali polpenzionom. Termini: 14. 8. in 21. 8. Cene polpenziona: 26. 6. do 3. 7. – odrasli 26 DEM, otroci 14 DEM; penzion: odrasli 30 DEM, otroci 16 DEM. Cene od 3. 7. do 28. 8.: polpenzion – odrasli 37 DEM, otroci 20 DEM; penzion: odrasli 42 DEM, otroci 22 DEM.

POCENIMO ŽIVLJENJE

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudl od 1. 6. 1993 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za junij 1993 znaša 1,4 % mesečno, preračunano na letni nivo 18 %.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLAR-SKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	0,98 %–1,26 %	12,59 %–16,45 %
– vezava sredstev nad 1 mesec	1,48 %–1,80 %	19,18 %–23,90 %
– vezava sredstev nad 2 meseca	1,80 %–1,95 %	23,90 %–26,26 %
– vezava sredstev nad 3 mesece	1,95 %–2,03 %	26,26 %–27,44 %
– vezava sredstev nad 6 mesecev	2,03 %–2,19 %	27,44 %–29,80 %
– vezava sredstev nad 12 mesecev	2,19 %–2,34 %	29,80 %–32,16 %

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev	MESEČNE	LETNE
– do 30 dni	1,48 %	19,18 %
– od 30 do 90 dni:		
– do 10.000,00 SIT	1,95 %	26,26 %
– od 10.001,00 SIT do 50.000,00 SIT	2,12 %	28,62 %
– nad 50.001,00 SIT	2,19 %	29,80 %

KREDITNA PONUDBA:

– kratkoročni krediti privatnim osebam:		
z rokom vračila 6 mes.	3,0 %	42,00 %

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE! NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dotatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

4. Počitniški dom v Premanturi pri Pulji – tri- ali štiriposteljne sobe s kopalnico, penzion ali polpenzion. Termini po izbiri. Informacije na telefon 061/153-130, gospa Karlin.

5. Nerezine Mali Lošinj – tri-, štiri- ali večposteljni apartmaji s celotno opremo, možnost lastne priprave hrane.

Cene: od 7. 6. do 11. 7.	16 DEM/osebo/dan
od 12. 7. do 22. 8.	19 DEM/osebo/dan
od 23. 8. do 12. 9.	16 DEM/osebo/dan

6. Poreč – počitniški dom – polni penzion za odrasle 30 DEM, za otroke od 2 do 10 let 22 DEM v tolarški protivrednosti.

7. Počitniške hišice na Cresu – Stara Gavza – za tri, pet ali šest oseb. Cene: 20, 25 oziroma 30 DEM dnevno z dnevnim doplačilom 4 DEM na hišico. Termini od 28. 6. do 8. 7., od 8. 7. do 18. 7., od 28. 7. in 28. 7. do 7. 8.

8. Duga uvala pri Pulji – enosobna stanovanja. Cena 30 DEM na dan.

9. Počitniško naselje Zaglav, otok Cres – enosobna stanovanja za štirčlanske družine. Cena 30 DEM. Informativne rezervacije sprejemamo do 20. junija.

10. Červar – apartma za štiri osebe. Prosti termini od 1. junija dalje. Cena 47 DEM v tolarški protivrednosti.

11. Penzion Banjole – tri-, štiri- ali petposteljne sobe, polpenzion, penzion. Cena 25 oz. 30 DEM na osebo. Pokličite na telefon 052/73-348 – gospod Dajčić.

12. Počitniško stanovanje Mareda pri Novigradu – opremljeno za 4 do 5 oseb: dve spalnici, kuhinja, kopalnica, balkon. Cena 45 DEM v tolarški protivrednosti. Termini: 1., 11., 21. 7. in 1., 11., 21. 8.

Zdravilišča

1. Podčetrtek – Atomske toplice – hišica za štiri osebe z opremljeno kuhinjo. Cena 48 DEM, popust pri kopaliških kartah 60%. Še nekaj terminov julija in avgusta.

B. PRODAMO

Dve enosobni stanovanji na Cozjovi plani – Bohinjska Bistrica in enosobno stanovanje v Čičarah – Kranjska Gora. Informacije na Atrisu.

C. VZAMEMO V NAJEM

Počitniški dom z urejeno kuhinjo za približno 45 oseb, v Slovenskem primorju, iščemo. Ponudbe zbira Atris.

D. TUJINA

Bivanje na Češkem – sindikalni dom 80km pred Prago. Cena penziona 16 DEM.

E. RAFTING PO SLOVENSkih REKAH

Možnosti: Sava: Zasip–Šobec, Sava: Šobec–Otoče, Sava: Tacen, Idrjica: Spodnja Idrjica–Stopnik, Soča: Čezsoča–Trnovo, Soča: Srpenica–Trnovo.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom, za že rezervirani termin, zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja.

ATRIS Je povsod, kjerkoli ste.

METOD ZALAR, direktor borze

Če si človek na mestu, te bodo vsi pustili za sabo.

Milan Fridauer

Delo krepí, toda kljub temu jih zaradi dela vsak dan nekaj krepne.

Matija Logar

Samo eno orožje je hujše od obrekovanja: resnica.

Talleyrand

Če kje uničijo svobodni trg, ustvarijo s tem črni trg. Če izdajo kje deset tisoč predpisov, uničijo s tem sleherno spoštovanje do zakona.

Winston Churchill

NOVA KNJIGA ZALOŽBE ČZP ENOTNOST

RUDI ČAČINOVIČ:

MED DVEMA CERKVAMA

Zapisi dvakrat razočaranega vernika

Devetinsedemdesetletni avtor, znan slovenski publicist in diplomat v knjigi pripoveduje o svojem razočaranju najprej nad katoliško in potem še komunistično »cerkvijo« ter iskanju tretje, svoje poti. Zajema čas med vojnama, vključno s Hitlerjevim napadom na Jugoslavijo.

Tudi naša mlada država danes išče novih, tretjih poti – med kapitalizmom in sistemom, od katerega se poslavljamo. Čačinovičevi Zapisi našo dediščino bogatijo z njegovimi pričevanji in spoznanji – dragocenim prispevkom za našo sedanost in prihodnost.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 110-033. Cena je 1920 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreključno naročam(o)

izvod(ov) knjige MED DVEMA CERKVAMA. Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika

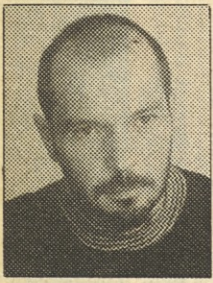
1. naročeno bomo plačali v zakonitem roku

2. kot inl. naročnik naročam po povzetju

Naročeno, dne

Žig

Podpis naročnika

Piše: Franci Kržanič

Stabilizacija, gospodarska rast in plače

V prvih mesecih letošnjega leta se je v Slovenijo vrnila stagflacija, t.j. rast cen ob stagnaciji oziroma upadanju gospodarske dejavnosti (v drugi polovici 1992 je produkcija vendarle vsaj počasi naraščala). Za odpravo stagflacije je potreben cel splet ekonomsko političnih ukrepov, ki morajo biti usmerjeni tako na zaustavitev rasti cen (omejevalna monetarna politika) kot na pospeševanje gospodarske rasti (aktivna zunanjetrgovinska in ekspanzivna fiskalna politika). Za uspešnost takšne stabilizacije in povratek gospodarske rasti pa sta v naših razmerah poleg ustrezne ekonomske politike potrebni tudi odprava dolžniške krize ter sprememba režima obračunavanja plač.

Višina in spreminjanje (rast ali upadanje) plač vpliva na:

a) Brezposelnost – Kadar se plače povečujejo nad rasto produktivnosti se zmanjšuje zaposlenost ali pa poglablja dolžniška in likvidnostna kriza gospodarstva, ki kasneje brezposelnost še krepkeje poveča. Država lahko s povečevanjem ponudbe denarja vpliva na rast plač brez rasti produktivnosti, kar pa je možno samo kratkoročno, medtem ko čez čas vodi v inflacijo in ponovni padec realnih dohodkov zaposlenih.

b) Inflacijo – Plače predstavljajo stroške, njihovo rast pa lahko gospodarstvo financira s povečanjem produktivnosti ali cen. Če ni možno ne eno ne drugo, sledi odpuščanje delavcev ali pa dokapitalizacija (zadolževanje na rovaš dotedanjega premoženja) ter propad podjetij.

c) Mednarodno konkurenčnost gospodarstva – Plače kot strošek vplivajo na možnost donosne prodaje na tuje (če se povečajo brez rasti produktivnosti in preko rasti plač v konkurenčnih državah je ta možnost manjša); plače kot dohodek zaposlenih pa vplivajo na mednarodno konkurenčnost tudi z nakupi deviz za uvoz ali nalaganje prihrankov prebivalstva. Po tej plati rast plač konkurenčnost gospodarstva povečuje, upadanje pa jo zmanjšuje (kar smo lepo videli na začetku leta 1992).

d) Gospodarsko rast – Plače so dohodek in vplivajo na raven ter spreminjanje povpraševanja. Rast plač omogoča boljši izkoristek gospodarskih zmogljivosti in večjo zaposlenost. Na nasprotni strani pa rast plač pomeni tudi strošek in vpliva na zmanjšanje možnosti donosne prodaje ali pa povečanje inflacije. Neto učinek je odvisen od rasti produktivnosti in velikosti prihrankov (večji kot so prihranki, manjši je vpliv plač na povečevanje gospodarske aktivnosti in večji na njeno zmanjšanje – t.i. paradoks prihrankov). Končno vpliva rast plač na gospodarsko aktivnost tudi posredno preko vpliva na mednarodno konkurenčnost. Kot omenjeno, je tudi tu vpliv lahko pozitiven (rast tečaja deviz) ali negativen (povečanje stroškov).

V gospodarskih razmerah sredi letošnjega leta je za zaposlenost, gospodarsko rast, stabilnost cen in zunanjetrgovinskih razmerij ter povečevanje blaginje potrebno s spremembo režima (načina) oblikovanja plač na Slovenskem zagotoviti:

a) Odpravo indeksacije – Prekinitev mesečnega prilagajanja plač in obresti rasti cen v prejšnjem mesecu bo omogočila normalno gospodarsko načrtovanje in odločanje ter povečala produkcijo, zaposlenost, izvoz, standard in bogastvo. Zaradi same deindeksacije in pričakovati realnega upada dohodkov. To se v ustreznih pogodbah med državo, gospodarstvom in sindikati predvideva, da bi se izognili prehitremu »izgubljanju živcev«. Pri tretjino višji ravni plač od primerljive lanske ravni imamo zaposleni za pristanek na tak dogovor vsekakor na voljo nekaj rezerv.

Najpomembnejši cilj deindeksacije je sorazmerno hitro (v nekaj mesecih) izboljšanje zaposlovanja.

b) Prilagoditev ravni plač nominalno danemu okvirju denarja v obtoku oziroma dani ravni proizvedenih dobrin – Po nekaterih ocenah (preko prsta) so po oktobru 1992 plače pri nas presegle raven, ki bi omogočala vsaj zadrževanje sedanje, že tako nizke ravni zaposlenosti. Po teh ocenah je osnova za izmero plače, ki bi obdržala realno lansko oktobrsko raven, okoli 30 tisoč tolarjev (nasproti sedanjim 35 tisoč v gospodarstvu). Prilagoditev te ravni plač bi v nekaterih podjetjih znižala njihove, sicer izjemno visoke, dohodke. Vendar se da zagato rešiti (če je volja in zanjo potrebno znanje) z delitvijo preostanka dohodka (nad izplačanim po novi kolektivni pogodbi) v obliki delnic teh podjetij. Da bi zmanjšali možnost spekulacij, je potrebna (za takšna izplačila) predhodna polna in revizijsko potrjena amortizacija. Tam, kjer so visoke plače, je verjetno tudi interes za vlaganje delavcev v tako donosno dejavnost.

c) Pogoje za realno rast plač – Brez povečevanja plač slej ko prej v Sloveniji ne bo občutne gospodarske rasti. Nizke plače bodo negativno vplivale na devizni tečaj in domače povpraševanje in še naprej se bomo »pacali« v krizi hiperprodukcije. Ideja o nizki osebnih porabi, ki omogoča gospodarsko rast, temelji na Marxovih reprodukcijah shemah, ki so zgodovinsko pomembne empirični model, v praktični uporabi pa imajo tragikomične posledice (te si bomo lahko ogledali in spomin na stare čase osvežili, ko bo prišla do veljavne sedanja interventna zakonodaja pri omejevanju plač).

Dr. Emil Rojč

Kariera kot spreminjanje Podjetništvo in razvoj kadrov

Priročnik je izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Cena priročnika je 850 SIT.

S SLOVENSKIMI TURISTIČNIMI DOBROTAMI NA TUJI TRG

Dolgoletne izkušnje z organizacijo najrazličnejših turističnih aranžmajev za delavce v poslovnem sistemu Gorenje, mikavne tržne možnosti, pa tudi prenekatere primerjalne prednosti, ki jih nudi poslovni sistem Gorenje, so botrovale rojstvu mešanega podjetja **Gorenje Turizem**. To je bilo lani na jesen. Nova delovna organizacija je le ena od hčera nekdanjega »družbenega standarda« v Gorenju. Shodila je nenavadno hitro, kar le potrjuje pravilnost ocene, da je na tem področju še dovolj dela za sposobne ljudi, ki imajo izostren posluš za želje in potrebe ljudi vseh generacij. Gorenje Turizem je namreč na široko odprl svoja vrata v slovenski prostor in s svojo ponudbo, ugodnimi cenami in načinom odplačevanja najrazličnejših aranžmajev hitro širi krog ljudi, ki novincu na zahtevnem turističnem trgu zaupajo. Mimogrede: že lansko leto, po komaj nekaj mesecih dela, je bil poslovni rezultat pozitiven.

»Naš matični trg je še vedno poslovni sistem Gorenje, v katerem opravlja Gorenje Turizem vlogo serviserja vseh vrst oddiha za zaposlene v Gorenju in njihove družinske člane. Pri svojem delu smo učinkoviti, zato smo se odločili, da se soočimo tudi s konkurenco in kupci na turističnem trgu, ki mu pravimo Slovenija. Pri tem uporabljamo naše poslovne, organizacijske in tržne prednosti, ki jih daje poslovni sistem Gorenje. Uporabljamo pa tudi poslovne metode, ki smo jih razvili sami in so novost v agencijskem poslovanju na slovenskem turističnem trgu,« pripoveduje

Janez Pušnik, direktor Gorenja Turizem. »V naši predstavitveni zloženki smo zapisali, da smo vpeti v poslovni sistem Gorenja. To pomeni, da je kakovost poslovanja imperativ, novosti pa nuja. V poslovni filozofiji Gorenja je nemalo stičnih točk s podjetjem Gorenje Turizem. Izpostavljamo pa eno: visokokakovostni izdelki, ki je dostopen vsakomur.«

Mlado podjetje ima stekane poslovne vezi z vsemi najpomembnejšimi turističnimi ponudniki v Sloveniji, Istri, Avstriji, Italiji in na Madžarskem. Pa tudi vsemi slovenskimi naravnimi zdravilišči. Krog poslovnih partnerjev Gorenje Turizem dograjuje in vanj vključuje zmogljivosti slovenskih podjetij, pri čemer je merilo kakovost.

In kaj ponuja Gorenje? Pravzaprav zelo veliko: počitnice v vseh štirih letnih časih, potovanja, izlete, oddih za zdravje v naših naravnih zdraviliščih, šole v naravi in še in še. Pravzaprav tisto, kar si želite, saj podjetje nenehno prilagaja svojo ponudbo zahtevam in željam kupcev.

»Za vsak del trga imamo poseben pristop, posebno izdelano strategijo, ki poskuša biti pisana na kožo kupcev. Tako boste na primer v Gorenju Turizem plačali za paket v katerem koli slovenskem naravnem zdravilišču enako ceno kot na recepciji zdravilišča, ob tem pa boste deležni vseh popustov in naših plačilnih ugodnosti,« nadaljuje direktor **Janez Pušnik**. »Na tak način postajajo zdraviliški paketi, ob znanem zmanjševanju ugodnosti iz naslova

Janez Pušnik, direktor podjetja Gorenje Turizem

zdravstvenega zavarovanja, dostopni tudi za ljudi s plitkejšimi žepi. Podoben primer so podjetja, ki so v preteklosti skrbela za oddih svojih zaposlenih. Z uvajanjem tržnega gospodarstva je tudi ta socialna funkcija postala za mnoga podjetja prezahtevna. Zato Gorenje Turizem nastopa s svojo celovito ponudbo kot turistični servis tudi v drugih podjetjih. In to uspešno. In v obojestransko zadovoljstvo. Naše ponudbe so veseli tako zaposleni kot tudi podjetja sama, ki jih takšen servis nič ne stane...«

Posebno poglavje v omenjeni zgodbi so plačilni pogoji. Ti so, brez pretiravanja, več kot ugodni. Še najmanj ugodno za kupca je, da vse skupaj poravnava v treh obrokih. Vendar: brez obresti! Le

prvi obrok je potrebno poravnati pred pričetkom aranžmaja, preostala dva pa kasneje v dveh zaporednih mesecnih obrokih.

Plačilo računa v več obrokih je kajpak še bolj vabljivo. Izmed vseh pa je najugodnejša tista možnost, ki predvideva sistem obrestovanih predplačil, ki omogoča plačevanje na način in po možnostih, prilagojenih kupcu. Kupec ob prijavi ali že pred tem vplačuje avanse za svoj aranžma, ki mu jih v Gorenju Turizem obrestuje po ugodni obrestni meri, ki ni nižja od revalorizacijske. Nastali dolg pa poravnava kupec po počitnicah, in to v obrokih, ki mu ustrezajo. Obresti so take kot za kratkoročne kredite ali nižje. Tega sistema odplačevanja se poslužuje že več kot tisoč ljudi.

»V prihodnje bomo svojo ponudbo še popestrili z aranžmaji v tujini, pri čemer bomo spet izkoristili prednosti, ki jih ponuja poslovni sistem Gorenje s svojo mrežo podjetij in poslovnimi partnerji v tujini. Razvijamo sistem ugodnosti za naše stalne kupce, ki jim bomo v prihodnje posvetili še večjo pozornost. Vztrajno iščemo poti, da bi lahko naši kupci sami sestavljali svoje turistične aranžmaje. Premoremo in ponujamo veliko, zato takšno sodelovanje ni samo pobožna želja. Ena izmed glavnih naših usmeritev pa je prodor na tuji trg in zunanji Slovenije prodajati slovenske turistične dobrine,« pravi **Janez Pušnik**, direktor mladega podjetja Gorenje Turizem.

Besedilo in slika: Andrej Ulaga

GUMENJAKI IZ SAVE

Avtomobilske zračnice (kamionske seveda) so bile, odkar jih izdelujejo, po vsem svetu imeniten rekvizit za vožnjo po rekah ali pa tudi po morju. Kaže pa, da jim je odklenalo, vsaj v Sloveniji. In to ne samo zaradi vse bolj (namesto vse manj) onesnaženih voda, ampak zato, ker se je kranjska Sava odločila, da si sama odreže kos kolača, ki se mu pravi svetovni trg gumijastih čolnov. Ti niso uporabni samo za zabavo, ampak tudi za pravo delo, denimo v pristaniščih in celo kot reševalni čolni. V Savi so tako pred dnevi začeli izdelovati gumenjake, od najmanjših do takih, v katere gre tudi osem potnikov in imajo ojačeno dno, zastavila pa je tudi izdelavo povsem domačega gumenjaka za rafting, ki je vzbudil pozornost tudi v tujini.

Sava je prevzela v celoti proizvodni program in strokovnjake iz pokojne firme Brest Dumi iz Cerknice, ki ni izbrala najboljših poslovnih potez ter je zato propadla. Poleg osmih plovil te pokojne

firme pa bo izdelovala tudi dva gumenjaka velikana, dolga 9,6 metra, ki že skoraj nista več podobna klasičnim gumenjakom. Takšno plovilo lahko s močnim motorjem king cobro OMC (260 KM) razvije hitrost do 40 vozlov in je zato primerno za reševalne službe, obalne straže, policijo, pristaniške službe. V eni izvedenki bo tak čoln imel tudi nadgradnjo, se pravi kabino.

B. R.

RAZMIGANA SLOVENIJA

Pet slovenskih poslancev, dr. Peter Tancig in dr. Leo Šerko, oba doktorja znanosti ter trije zdravniki, dr. Bojan Korošec, dr. Janko Predan in dr. Vladimir Topler so državnemu zboru predlagali, naj sprejme zakon o izgradnji 2000 kilometrov kolesarskih cest po vsej Sloveniji. Nekaj takega torej, kar sta v Evropi doslej storili samo Nizozemska in Avstrija. Če bi se slovenska vlada lotila tega zalogaja in ga prebavila res do leta 1997, bi bili prebivalci republike deležni večkratne koristi. Ne samo, da bi se močno zmanjšala ogroženost kolesarjev v prometu, ki je zdaj stokrat večja kakor ogroženost motoriziranih potnikov. Izboljšalo bi se zdravstveno stanje prebivalcev, ne le zaradi manj nesreč, ampak tudi zato, ker je kolesarstvo zelo zdrava rekreacija. Zmanjšali bi se torej izdatki za zdravstveno varstvo, ki so po proračun-

skem obsegu na drugem mestu. Skratka, s kolesarskimi stezami bi se dalo pomembno varčevati v okviru javne porabe. Po stezah za kolesarje bi bilo mogoče prirejati tudi kolesarska tekmovanja, ne da bi pri tem kolesarji zasedli ceste. Steze bi tudi zmanjšale onesnaževanje okolja in prihranile precej naftnih derivatov. Pospesile bi razvoj turizma.

Predlagatelji so izračunali tudi stroške za izgradnjo 2000 kilometrov dolgih in 6 metrov širokih dvosmernih kolesarskih stez in jih primerjali s koristmi. Če bi jih v celoti gradila gradbena podjetja, bi stroški po današnjih cenah znašali 15 milijard tolarjev, če pa bi vključili javna dela, bi bil znesek opazno nižji. Na drugi strani bi država prihranila statistično ugotovljenih 40 življenj kolesarjev vsako leto, kar je neprecenljivo, za stroške zdravljenja rehabilitacije invalidov, invalidnih in

izgub na delu pa ji ne bi bilo treba odšteti 1,2 milijarde tolarjev. Kolesarske steze bi pomenile tudi ekološko in energijsko razbremenitev Slovenije (za vrtenje pedal ni potreben bencin), saj je motorizirani promet vir okoljevarstvenih in zdravstvenih škod v letnem znesku 1,9 milijarde tolarjev. Tuji turisti pa bi na kolesarskih stezah posredno in neposredno pustili ležati 2,4 milijarde tolarjev, ki bi jih porabila država in turizem ter gostinstvo. Če seštejemo stroške in koristi, dobimo naslednjo enačbo: stroški za izgradnjo bi znašali 3,750 milijard letno, pozitivni finančni učinki pa 5,5 milijarde SIT. Skratka, če država ne ve, kje in kako zaslužiti, naj vlada in poslanci državnega zbora temeljito preberejo obrazložitev k predlogu tega zakona, ki je sicer povsem kratek. Imamo namreč le štiri člene.

B. R.

V TUJINI SMO PREDVSEM KUPCI

Za izmozgane izvoznike naše mlade države je obisk delegacije ameriške zvezne države Maryland z guvernerjem Williamom Donaldom Schaeferjem na čelu v začetku tega tedna kot okvara za utrujene oči. Američani ponujajo strokovno pomoč in ameriške izdelke v zamenjavo pa so pripravljani v ZDA tržiti slovensko blago. Premier Drnovšek si lahko zadovoljen mane roke, saj se njegove napovedi o uspešnih gospodarsko obarvanih pogovorih slovenske vladno-gospodarske delegacije lani jeseni v ZDA počasi uresničujejo. Morda se bo upadanje izvoza v Ameriko v nadaljevanju leta ustavilo? Enakega pomena je tudi srečanje slovenskih in švedskih gospodarstvenikov, ki je tudi potekalo v začetku minulega

tedna. Na Švedsko sicer izvozimo štiri in polkrat manj kot v ZDA, uvozimo pa le dvakrat manj kakor iz ZDA in zato sodi Švedska med pomembnejše zunanjetrgovinske partnerje Slovenije. Ali bo skorajda množično srečanje švedskih in slovenskih poslovnežev obrodilo podobne sadove kakor državniški obisk iz ZDA? Upajamo.

Slovenskemu gospodarstvu, ki letos v izvozu beleži v globalu eno samo ljubo upanje, so takšna srečanja izredno dobrodošla. Zavod za statistiko Slovenije je pred kratkim objavil podatke o zunanjetrgovinski izmenjavi Slovenije s svetom v prvih štirih mesecih leta in ti niso spodbudni. Aprila je Slovensko gospodarstvo izvozilo za 460 milijonov dolarjev, kar je za dobrih 16% manj kakor lan-

skega aprila. Manjši je bil tudi uvoz, vendar le za 3,5% in zato je letos saldo menjave z drugimi državami v aprilu dobrih 44 milijonov dolarjev minusa, lani pa je bilo dobrih 27 milijonov dolarjev plusa (spominjamo se ponosa predstavnikov vlade, ko so javnosti sporočili to novico). Letošnji zunanjetrgovinski primanjkljaj se je tako samo še povečal, in sicer na skoraj 125 milijonov dolarjev – če bo šlo tako naprej do konca leta, bodo devizne rezerve prepolovljene. Trgovanje z ostanki bivše Jugoslavije je omejeno na Hrvaško in Makedonijo, s katero je trgovinska izmenjava po lanskoletnem zatišju spet oživila. Vprašanje pa je, ali se ne bo ponovno zataknila, saj Makedonci niso zadovoljni s slovenskimi

ukrepi zoper njihov dumpinški izvoz vina in grozijo s povračilnimi ukrepi zoper najbolj iskano slovensko blago v Makedoniji – kozmetiko. Hrvaška je naš tretji zunanjetrgovinski partner. S preostankom bivše Jugoslavije imamo precejšen plus. Je pa res tudi, da je bila lani s temi državami izmenjava blaga dvakrat tolikšna, kot je zdaj (embargo za trgovanje s Srbijo in Črno goro). Z ostalimi državami, torej razvitimi industrijskimi in takoiimenovanim tretjim svetom pa imamo letos že za malenkost manj kakor 197 milijonov dolarjev trgovinskega primanjkljaja. Med najpomembnejšimi trgovinskimi partnerkami nam je najbolj obrnila hrbet Avstrija, ne dosti manj pa tudi Italija (devalvacija lire je trgovinske tokove z Italijo postavila na glavo) in Francija, pri čemer smo Slovenci iz vseh teh omenjenih držav uvozili letos več kakor lani v prvih štirih mesecih (pri tem pa je Italija zaradi pocenitve svojih izdelkov spet v posebnem položaju).

Poleg makroekonomistov se zaradi takšnih trgovinskih odnosov najbolj jezijo slovenski izdelovalci blaga za široko potrošnjo – izvoznikov pa tako ne bomo omenjali posebej. Slovenski trg da je preveč odprt, toži domača industrija in zato je na njem moč kupiti najrazličnejše blago po precej

nižjih cenah, kot jih zmore domača proizvodnja, in-seveda tudi dvomljive kakovosti. Ne tako davno so se nad poplavo tekstila jezili tekstilci, pred dnevi so se nad poplavo uvoženih čevljev sumljive kakovosti razburjali čevljarji. Uvoz in ponudba domačih čevljev precej presega slovensko kupno moč (kar se čevljev tiče). Pri tem smo imeli priložnost kupovati tudi pristne italijanske čevlje, narejene v Indiji. Letos ni nič bolje.

Ali smo kupci, zunanjetrgovinska bilanca in devizne rezerve vsi skupaj žrtve »brezvestnih« trgovcev, ki v hlastanju za hitrim dobičkom ravna po klasičnem pridobitniškem načelu: kupi poceni, prodaj drago! Povsem hladni in nepristranski izračuni slovenskega statističnega zavoda to tezo

potrjujejo: aprilski uvoz je bil sicer nekaj manjši kot v lanskem aprilu. Toda za to je kriv predvsem mnogo nižji uvoz reprodukcijskega materiala, medtem ko se je uvoz opreme povečal za 13%, uvoz blaga za široko porabo pa za 26% (v primerjavi s lanskim letom!). V vseh štirih mesecih leta je uvoz sicer še vedno večji, kot je bil lani v enakem obdobju (in to za 7%), zato pa je uvoz opreme večji skoraj za 30%, uvoz blaga za široko potrošnjo pa kar za dobrih 53 odstotkov. Skratka, glede na to, da industrija izdelava tako ali tako okoli 60 odstotkov izdelkov, ki jih človeštvo na potrebuje nujno, si lahko sami zamislite, koliko takih izdelkov smo Slovenci pokupili v letošnjem letu. Zlasti glede na naš standard...

Boris Rugelj

RED NA MEJI

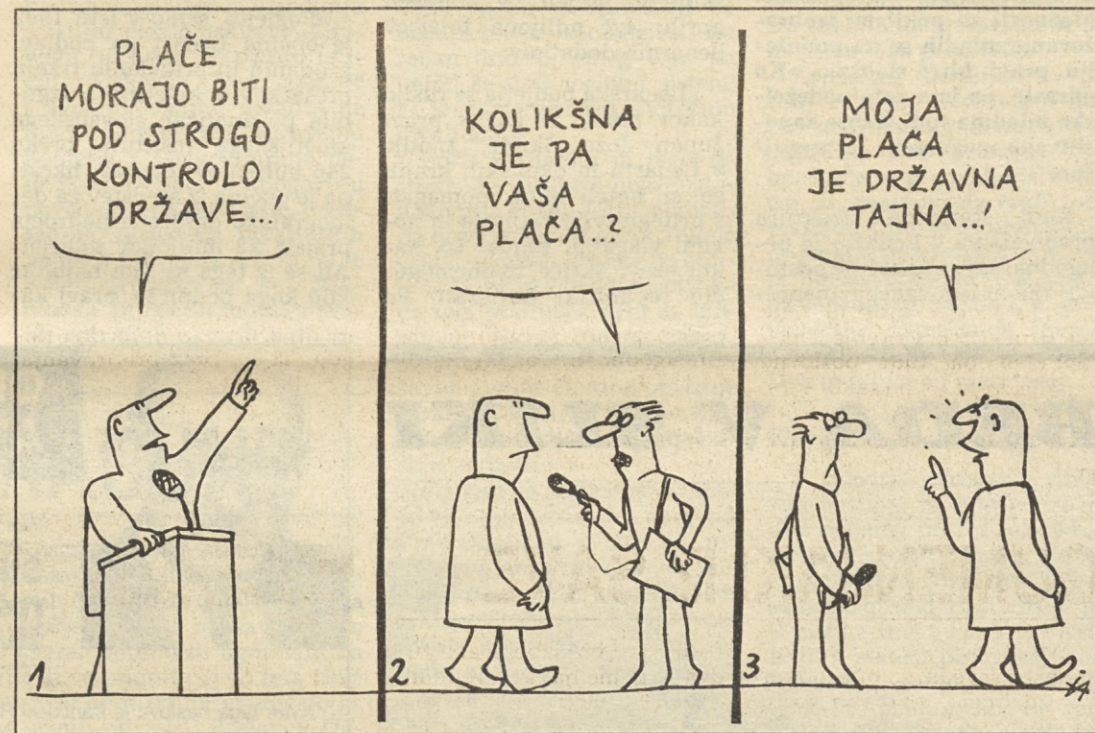
Vse kaže, da je imel neki znanec ondan prav, ko je hitel v Avstrijo po vrtno kosilnico, ki jo je uvozil v skladu z zadnjo odredbo vlade o prostem uvozu blaga za lastne potrebe do vrednosti 200 dolarjev. Ob tej priložnosti je dejal: »Pohitimo, dokler predpis še velja.« In se ni dosti zmotil: medtem je Gospodarska zbornica že predlagala vladi, naj zniža olajšave na 100 dolarjev brezplačnega uvoza, carina pa naj bo pozorna tudi na stranpoti, ki jih državljanji ubirajo pri takšnem uvozu. Pri tem je zbornica navajala, da je v Evropski skupnosti v veljavi uredba, po kateri smejo potniki pri vračanju iz tujine za osebno rabo uvoziti brez plačila carine predmete v vrednosti 45 ecujev ali skoraj 60 dolarjev. Pri tem je število tobačnih izdelkov, alkoholnih pijač ter parfumerijskih izdelkov omejeno. Zbornico so zbudile tudi domnevne izkušnje z ravnanjem carinskih organov na meji, ko naj bi dovoljevali brezcarinski uvoz predmetov, dražjih od 200 dolarjev, če so jih skupaj uvozili ožji družinski člani, ali pa naj bi pri dražjih predmetih, ki jih je treba cariniti, zmanjševali carinsko osnovo za omenjenih 200 dolarjev. Menda je bilo možno na podoben »družinski način« uvažati tudi večje količine drobnih izdelkov, kot da so za osebno rabo, potem

pa to prodajati v družinski trgovini...

Skratka, zbornica je predlagala nižjo oprostitev carine za osebni uvoz in večji red pri spoštovanju takšne odredbe, vlada pa...

Vlada pa je odvrnila, da ne bo zniževala višine oprostitve carin.

Bodo pa cariniki poslej pazili, da bodo potniki za dražje predmete plačevali carino (od vse vrednosti, če prav razumemo). Obenem bodo poostriili pravico do carinskih ugodnosti pri vnosu blaga z visokimi davčnimi stopnjami, se pravi pri tobaku, alkoholu in parfumih. Vlada torej obljublja red tam, kjer bi moral veljati že vseskozi. Treba je torej pohiteti čez mejo in preizkusiti, ali vladina obljuba že drži ali morda še ne povsem. B.R.

ODMEVI

Kje vzeti denar za pošteno plačilo šolnikov

Ob vsem tem že predolgo trajajočem nategovanju med vlado in SVIZ, kaj in kako s plačami v šolstvu, ne morem mimo Žarišča, ki je 2. junija, namesto prej načrtovane teme, vrstilo na program problematiko šolnikovih plač. Menim, da je bilo škoda časa, ki so ga zapravili udeleženci, saj nismo zvedeli ničesar novega. Nekateri pravijo, da šolniki zavajamo javnost s podatki o OD (po starem), jaz pa trdim, da je tokrat vlogo zavajevalca prevzel naš minister Gaber, ko je vztrajno govoril o plačah učiteljev z visoko izobrazbo. Koliko pa je v OŠ profesorjev in kakšen je njihov priliv? Če že navaja podatke za OŠ, naj v prihodnje govori o višji izobrazbi. Druga velika napaka je bila, da je dodal k našim plačam dolg vlade iz leta 1992, kar je po moje nedopustno. Očitno je hotel javnosti dokazati, ali jo pripraviti, da imamo njegovi »podložniki« previsoke plače. Dobro bi bilo, da funkcionarji, stariš naših učencev in javnost že enkrat ne hajo trkati samo na našo zavest, saj smo bili predolgo pohlevni in to preveč.

Že februarja ne bi bili smeli odnehati, ker nam je vlada v januarja (izhodiščna plača je bila – priznana s poračunom – 26.995 SIT, že od avgusta do decembra 1992 pa 26.526 SIT) na februar znižala plače za 11,71 odstotka (izhodiščna je bila le 23.833 SIT). Sebi vlada in poslanci plače niso znižali, celo še več, niti zakon za njihove ne velja.

Če se vrnem še enkrat k omenjenemu Žarišču in ministromi trditvi, da je njegovo ministrstvo dobilo velik delež v primerjavi z letom 1992, vendar je denar namenjen razvoju, mi ni jasno, kdo bo vse to realiziral, če izvajalci ne bomo bolje plačani. Naj mi bo dovoljeno, da spomnim na zgrešene investicije iz minulega obdobja, ki ga nekateri tako vztrajno kritizirajo, kako je krivo za vse sedanje težave. Ali ni sedanji projekt razvoja šolstva z vsemi novostmi ravno tako zgrešena investicija, če bodo ljudje, ki naj bi vse to realizirali, vedno nezadovoljni oz. na spodnjem robu znosnosti plač, kot vendarle priznava »naš« minister. S tako »podporo« glede plačila našega dela res ne more biti čisto NAŠ in dam območnemu SVIZ Ljubljana prav, ko je zahteval celo njegov odstop. Naj povem, da smo bili enakega mnenja tudi v območnem SVIZ za Belo krajino, samo da tega nismo imeli komu povedati.

Ves čas, tudi ob napovedanih stavih v februarju, dopovedujemo, da nas najbolj boli neenaka obravnava v negospodarstvu in tako razlikovanje med vsemi, ki smo pla-

čani iz proračuna, oz. med posameznimi dejavnostmi. Zadnje čase je to za tretjino nižja izhodiščna plača kot v gospodarstvu (argumenti gospe Puharjeve niso preveč prepričljivi in naj z njimi v bodoče več ne operira), občinski uslužbenci (vsaj nekateri) in v vrtcih so dobili regres za dopust pred 1. majem in to veliko več NETO, kot bi blagovolila priznati oz. dati vlada nam v bruto znesku in še to ne v enkratnem izplačilu. Morda bi se našlo še kaj? Zato se mi zdi prvotno »možno« povišanje 1.167 SIT bruto s strani vlade prav licemersko in britje norca iz vseh nas ob istočasnem poudarjanju, kako pomembno je za slovenski narod znanje. Naj mimogrede omenim, da tudi z napredovanjem v nazive ministrstvo strašno mečka. Prej so toliko govorili o avtomatskem napredovanju za tiste z nad 25 let dela, zdaj pa čakamo že od začetka februarja s pojasnilom, naj počakamo še nekaj mesecev. Ali ne bi takim lahko dali prednost?

In kje vzeti oz. dobiti nekaj fičnikov, kot sem napisal v naslovu? Dva vira vidim na hitro, morda pa bi se dalo najti še kakega. V DE 3. junija na strani 23 piše v prispevku »Slovenska policija strelja jelene...«, kako se obnavljajo objekti v Gotenici, ni pa od tega praktično nobenega haska. Včasih je veljalo, da so dobili iz proračuna upravičenci z lastnimi prihodki manj. Ali sedaj velja, da s tem lahko razpolagajo po lastni presoji ali za dodatek k nizkim plačam? V šolstvu si kaj takega ne moremo privoščiti.

Drugo možnost vidim pri tistih, ki jih pogosto kamera ujame in jih gledalci TV potem gledamo, kako vneto med razpravami, tudi o pomembnih odločitvah za celotno državo Slovenijo, prebirajo pod klopmi časopise oz. revije. Takrat verjetno niso pri stvari. (Naprava dela jim ne odrekam.) Šolniki si med svojim delom česa takega ne moremo dovoliti oz. privoščiti, ob branju časopisov se izobražujemo doma, ko nas nihče ne vidi, zato tega dela tudi ne priznava enako kot poprav preizkusov in šolskih spisov. Tretji vir vidim tudi pri obrambnem ministrstvu, čeprav ne mislim, da ni pomembno, očitno pa tam denar je, drugače v naši občini ne bi za potrebe TO zrasla stavba od temeljev do strehe (verjetno z opremo vred), za objekt enake velikosti za potrebe v šolstvu (šola v Adlešičih) pa v republiki ni sredstev.

Dalje ne bi več našteval, celotni javnosti pa naj povem, da nismo učitelji pristaši stavek, ampak tokrat res ne moremo več popuščati in dovoliti, da po nas lahko... vsi po vrsti. Včasih so bili učitelji tudi na vasi poleg policajca, župnika in poštarja res gospodje in gospe, danes pa to nismo, ker to enostavno ne moremo biti. Ali bomo nadaljevali začetni korak v Evropo lahko brez znanja – dobro izobraženih ljudi – brez dobro plačanih šolnikov? Naj o tem odločijo in presodijo odgovorni in slovenska javnost, ki nam je tako »naklonjena«.

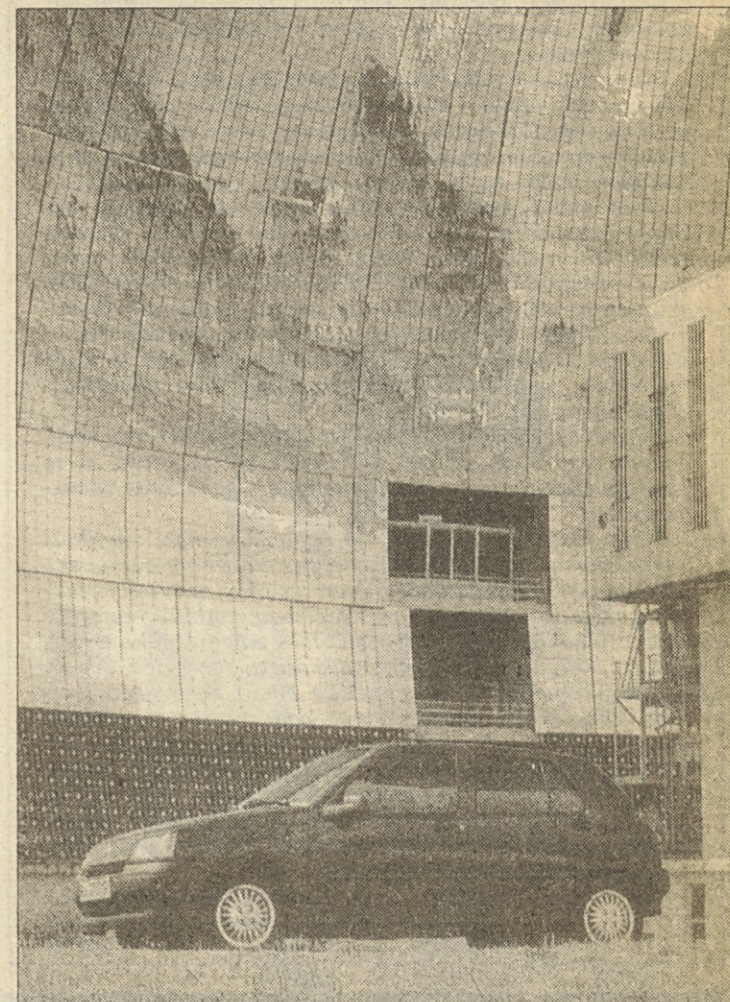
Mirko Čadonič, Črnomelj

VELIKO POTI VODI V EVROPO

Zadnjih nekaj let je Evropska skupnost uvedla zanimiv način predstavljanja posameznih regij in spodbujanja njihove ponudbe v Evropi, pri čemer vzhodnoevropske države seveda niso izzete, ampak celo toplotno vabljene. Vsakič, srečanja pa so dvakrat na leto, se Evropi na srečanju pod imenom Europartneriat predstavi druga regija (iz druge države Evropske skupnosti), v posebni kataloški ponudbi pa so navedene možnosti sodelovanja s podjetji te regije. Do vzhodnoevropskih gostov so tako prijazni, da jim plačajo bivanje v kraju, kjer takšno srečanje poteka. Letošnje junijško je v severnofrancoskem mestu Lillu, jeseni pa bo v Glasgou.

V Lillu se bo predstavilo 440 severnofrancoskih podjetij in ponudilo svoje izdelke ali odkup tujih, pa tudi prenosi tehnologije so

ljenost kraja (kaj šele bo v Glasgou), nevajenost na poslovanje s Francozi. Ta trg namreč med Slovenci ni tako poznan kot na primer nemški ali italijanski, pa tudi Francozi Slovenijo komajda poznajo. Zanje smo še vedno ali del že bivše Jugoslavije (se pravi enako rizična država) ali pa Slovaška ali Slavonija itd. Tudi trgovanje med Francijo in Slovenijo v zadnjem času precej upada, o čemer pišemo v drugem tekstu. Skratka, gre za državi, ki si na gospodarskem področju, razen v avtomobilski industriji (in deloma v beli tehniki) nista imeli na gospodarskem področju veliko povedati. Čeprav je denimo v zadnjih desetih letih Slovenija pokrila kar polovico blagovne menjave med bivšo Jugoslavijo in Francijo. Zanimivo pa je, da se francoska banka Bank Societe

Renault clio, francosko-slovenski izvozni adut

v programu. Poslovnik je takšen, da gostje ne ponujajo svojih izdelkov, ampak se prilagajajo povpraševanju in ponudbi francoskih podjetij oziroma podjetij gostitelje.

Iz Slovenije se je za tokratno srečanje prijavilo samo 18 podjetij (izbor je omejen na mala in srednja podjetja). Senka Andrija-nič, ki pri Gospodarski zbornici skrbi za izpeljavo tega srečanja, je dejala, da odziv ni nič boljši kot vse doslej. Da bi se odločili za pot v severno Francijo, slovenske podjetnike ovirajo neznanje jezika – francoska podjetja poslušajo pretežno v svojem jeziku – odda-

Generale pripravlja odpreti predstavništvo v Ljubljani...

»Da bi pospešili sicer slabo sodelovanje med francoskim in slovenskim gospodarstvom, zbornica pripravlja za letošnje jesen obisk slovenske gospodarske delegacije v Franciji,« nam je dejala Senka Andrija-nič in dodala še zaključno misel o samih srečanjih Europartneriat: »Verjetno bo gostiteljica takšnega srečanja gospodarstvenikov že v letu 1995 Slovenija in takrat bo priložnost za naša mala in srednja podjetja, da Evropi ponudijo svoje izdelke, predstavijo svoje potrebe in svoje znanje.«

B. R.

Zdravniška zbornica in sindikalni pluralizem

Svoboda sindikalnega združevanja je z ustavo ugotovljena. O tem si vsakdo lahko misli, kar hoče, druga stvar pa je, če takšna institucija, kot je Zdravniška zbornica Slovenije, s praktičnimi stališči deluje v nasprotju s tem ustavnim načelom.

V zdravniško zbornico se obvezno, po zakonu, združujejo vsi zdravniki in zobozdravniki in ji tudi obvezno plačujejo kar lepo članarino.

Najmanj, kar na ta račun lahko pričakujemo, je to, da bo zbornica zastopala vse zdravnike in zobozdravnike, ne glede na njihovo raso, vero, spol, politično prepričanje ali kakšno drugo osebnostno okoliščino, ne nazadnje tudi njihovo sindikalno članstvo.

V zapisniku sestanka s predstavniki Zdravniške zbornice in slovenskega zdravniškega društva, sklicanega na pobudo FIDES-a z dne 11. 3. 1993 je navedena izjava dr. Janeza Zajca, »člana izvršnega odbora Zdravniške zbornice, da je Zdravniška zbornica s sklepom izvršilnega odbora odvzela mandat Sindikatu zdravstva in socialnega skrbitva Slovenije, da zastopa zdravnike«.

Sindikalni pluralizem je dejstvo v vseh panogah in dejavnostih. Zdravniki in zobozdravniki so člani ne le našega sindikata, ampak tudi FIDES-a, KNNS-Neodvisnosti, ZSSS, Konfederacije 90 itd. Vsak zaposleni in tako tudi zdravniki in zobozdravniki se svobodno odločajo, v katerem sindikatu, če sploh v katerem, bodo delovali. Zanimivo bi bilo izvedeti, ali je izvršilni odbor zdravniške zbornice mandat odzval le našemu sindikatu ali tudi kakšnemu drugemu.

Popolnoma nesprejemljivo je, da zdravniška zbornica na tak način posega v odnose med sindikati. Ob upoštevanju velikih pristojnosti, ki jih ima zdravniška zbornica, se zato upravičeno postavlja vprašanje, ali takšno stališče pomeni, da bodo zdravniki, ki niso člani »pravega« sindikata (v bodoče morda tudi »prave« stranke), deležni drugačnega obravnavanja, ko bo zbornica dajala dovoljenja za samostojno opravljanje dela, izvajala strokovni nadzor itd.

Zdravniška zbornica nekatere naloge opravlja kot javna pooblastila in že zato bi morala ostati nevtralna v konkurenčnem boju med sindikati, ne pa da svojim članom malodane prepoveduje delo v sindikatih, ki niso po njenem okusu.

Da ne gre za noben slučajen spodrsrljaj, priča tudi uvodnik v zadnji številki glasila zbornice, ISSS izpod peresa dr. Franceta Cukljatija, generalnega sekretarja Zdravniške zbornice Slovenije, ki očitno ne loči »med zbornico in sindikati, sicer ne bi mogel zapisati, da oni upajo, da (nezdravniški) sindikati ne bodo poskušali zastopati tudi slovenskega zdravništva (čeprav je med njihovimi člani še vedno najti nekaj zdravnikov), sedaj ko imamo Zdravniško zbornico Slovenije, ki s svojo demokratično izvoljeno skupščino resnično predstavlja celotno slovensko zdravništvo.« Obenem isti pisec izraža negotovanje nad tistimi kolegi, ki so člani nezdravniških sindikatov, s čimer naj bi še vedno podpirali vzhodnoevropsko (ne)vrednotenje zdravnikovega dela.

Pojem nezdravniški sindikat sicer ni povsem jasen, vendar se pri tem očitno misli na tiste sindikate, ki se s svojim članstvom ne omejujejo le na zdravnike in zobozdravnike.

Čisto obrekovanje pa je, da bi nezdravniški sindikati z novo kolektivno pogodbo zabetonirali vzhodnoevropsko vrednotenje zdravnikovega dela. Delovni osnutek kolektivne pogodbe, ki ga je pripravil naš sindikat, za izhodiščno plačo določa razmerje 1:3,73 za zdravnika začetnika in 1:4,32 za zdravnika specialista začetnika z možnostjo napredovanja in razmerje 1:6,08 za višjega svetnika. Sedaj veljavna kolektivna pogodba pa določa razmerja 1:3,60 za zdravnika in 1:4,10 za zdravnika specialista. Po osnutku kolektivne pogodbe za zdravnike in zobozdravnike, ki jo je pripravil FIDES, pa le-ta določa izhodiščno bruto plačo kot osnovo za vrednotenje dela in uspešnosti za zdravnika začetnika v višini povprečne bruto plače v Republiki Sloveniji.

Dr. Igor Kodrič, predsednik RO sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije

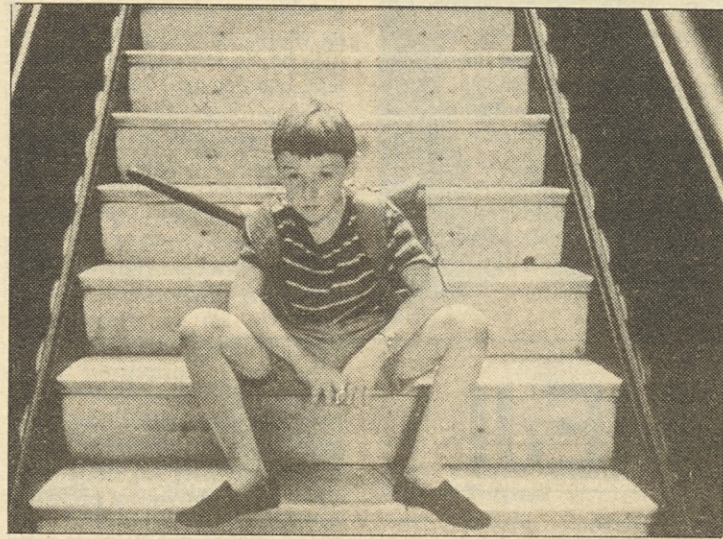
NOVA JEDRA REVŠČINE

»Sedanja socialna politika države vodi v marginalizacijo nižjih slojev in podeželja ter ustvarja nova jedra materialne in duhovne revščine,« pravi župan Lenarta v Slovenskih goricah Jože Škrlec. Po njegovem mnenju se na podeželju, zlasti na manj razvitih področjih, ponovno povečuje število pomanjkljivo šolanih ljudi, več se brezposelnost, več je stanovanjskih problemov, ljudje na podeželju pa imajo tudi manjše možnosti dostopa do kulturnih dobrin.

»Občina Lenart, ki je najmanj razvita v Sloveniji, iz vsega tega ni izvzeta,« pravi. V Lenartu je bilo pred petimi leti zaposlenih 2341 ljudi, danes pa je v občini zaposlenih samo še 1573 ljudi, 1466 pa je brezposelnih. Še posebej so zaskrbljujoči podatki, da je skoraj polovica vseh brezposelnih v Lenartu mlajših od 26 let, polovica iskalcev zaposlitve pa nima poklica.

»Kljub temu, da vsi govorimo, da je v znanju moč, očitno nekateri v Sloveniji želijo obdržati področja 'brez pameti',« pravi Jože Škrlec. Dodaja, da v Lenartu vse več otrok po osnovni šoli ostaja doma na kmetih, četudi so kmetije majhne in si na njih mnogi mladi ljudje ne bodo mogli zagotoviti eksistence. »Ali ni vzrok takšnega stanja tudi to, da so poti do štipendij za podeželske otroke vse težje in zahtevnejše?« se sprašuje. Možnosti za poklicno izobraževanje mladih se na podeželju, pravi, hitro slabšajo. »Ko odraste, pa ima zato podeželska mladina tudi slabše zaposlitvene možnosti,« je prepričan.

Tudi starostna struktura prebivalstva v Lenartu je neugodna, saj se povečuje odstotek takoimenovanega »nepro-

duktivnega« prebivalstva, hkrati s tem pa tudi število tistih, ki so potrebni socialne pomoči. Trenutno prejema v Lenartu socialnovarstvene dodatke 351 družin, ki so skupno prejeli v mesecu aprilu 4,2 milijona tolarjev denarnih dodatkov.

»Lenarška podjetja se rušijo kakor hišice iz kart,« pravi župan Jože Škrlec. Ljudje v Lenartu in okoliških krajih so si hoteli sami pomagati s pritegnitvijo kapitala in novimi vlaganji, vendar so, kakor pravi Škrlec, to onemogočili republiški birokrati. Po

njegovem mnenju se gre v Republiki »visoko politiko in teoretično filozofijo«, na osnovi katere krojijo življenje ljudi, ob tem pa ne prislusneje preprosti kmečki logiki, ki jo s trdim življenjem spozna vsak slovenjegoriški kmet, da

tegorično Jože Škrlec. Pri tem ne pozabi povedati, da si morajo prebivalci najmanj razvite slovenske občine tudi sami s svojim delom in samopriskrbi graditi vse tisto, kar ljudje v urbanih okoljih že imajo ali pa dobijo iz skupne vreče. Tako so v Lenartu morali za telefon v zadnjih letih občani sami prispevati povprečno 4000 mark, za vodovod od 2000 do 4000 mark, za ceste od 2000 do 3500 mark...

»Povejte, kaj lahko naredimo, da ne bo prišlo do socialnih nemirov?« se sprašuje, ko iz dneva v dan videva, kako se socialne razmere na manj razvitem podeželju slabšajo. Gospodarska in socialna kriza, ki je zajela Maribor in številna podjetja v vsej podravski regiji je očitno začela kazati svoj pravi obraz tudi na podeželju.

Nekaj časa je kazalo, da bodo brezposelni in delavci na čakalju s podeželja krizo lažje prebrodili kakor delavci v mestih, vendar pa so očitno »rezerve« pošle tudi na podeželju. Mnogi brezposelni so brez vsake perspektive in brez stvarnih možnosti, da bi v kratkem dobili zaposlitev, posebej še, ker so na svojih majhnih kmetijah odrezani tudi od vseh informacij s svojega poklicnega in delovnega področja. Številni se zato sprašujejo, kako bodo preživljali družine, saj so mnogi že izgubili pravico do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti. Kdo bi jim vedel na to odgovoriti?

Tomaž Kšela

BEDA V SLIKI

Slika: Sašo Bernardi

Brez dela ni jela.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izv. knjige SOCIALNA DRŽAVA. Naročeno mi/nam pošljite na

naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno dne: Žig Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Štiri dejanja za rešitev enega življenja

Avtor tega naslova je francoski Rdeči križ, ki je za reševanje in prvo pomoč v prometu razglasil naslednja ŠTIRI DEJANJA ZA REŠITEV ENEGA ŽIVLJENJA:

1. zavarovati poškodovanca
2. ohraniti dihanje,
3. ustaviti krvavitev,
4. poklicati reševalce.

Pogosto se pripeti, da ljudje, ki bi želeli pomagati, v paniki, strahu in zmedbi izgube dragocene minute, da bi lahko rešili življenje poškodovanca.

Najprej moramo poškodovanca zavarovati. To pomeni, da zavarujemo poškodovano vozilo oziroma kraj nezgode v obeh smereh vožnje. Pogosto se pripeti, da se v nezavarovano vozilo zaletijo vozniki, ki vozijo prehitro in poškodujejo že poškodovane, ker niso opazili znakov na cesti. Seveda moramo paziti, da avto ne zagori, zato prepovemo na kraju nesreče kajenje, ne svetimo z odprtim ognjem, izključimo akumulator. Če kaj tli ali gori, je treba čimprej gasiti z gasilnim aparatom, če ga seveda imamo, ali pa z odejami, krpami in podobnim. Še cela vrsta je pravil, na primer: poškodovanca ne smemo vleči iz avta na silo, avto moramo zavreti, podložiti moramo kolesa, s čimer preprečimo, da se vozilo ne bo premikalo.

Novopečeni vozniki imajo za sabo izpit iz prve pomoči, a kaj ko takoj po opravljenem izpitu tako hitro pozabijo, kar so se naučili! Kaj pa tisti, ki izpita nikoli niso delali, ker izpit iz prve pomoči za bodoče šoferje takrat še ni bil zakonjen?

Kako ohraniti dihanje in ustaviti krvavitev, smo opisali že v prejšnjih nasvetih, zato tokrat ne bomo ponavljali.

Vedeti pa moramo, kako poklicati reševalce. Na reševalnih postajah vedo povedati marsikatero smešno o tem, kako so jih klicali na pomoč. Ena takih, je tale:

Zazvonil je telefon in razburjen glas je povedal:

»Pridite hitro, zgodila se je nesreča!« Ta glas je odložil slušalko, reševalci pa niso vedeli, kam naj gredo.

Druga precej podobna se je zgodila gasilcem: »Pridite hitro, naša hiša gori!« Dežurni gasilec je hotel vedeti kje?« Razburjeni državljani je odgovoril: »Saj v naši ulici gori vendar ena sama hiša!«

Reševalci morajo vedeti nekaj osnovnih podatkov:

- KJE se je zgodila nesreča, da vedo kam oditi;
- KOLIKO je poškodovancev, da vedo poslati zadostno število vozil;
- KAKŠNE so poškodbe, da lahko pravilno ukrepajo in pošljejo zadostno število vozil, da vedo, kakšna vozila poslati, da vedo, ali poslati samo voznike, morda s spremljevalci, in če so poškodbe hude, tudi zdravnike;
- KDAJ se je zgodila nesreča, da v primeru množične nesreče obvestijo tudi bolnišnico.

SOCIALNA DRŽAVA – ZBORNIK RAZPRAV

Vsi čutimo, kako nas tepe, ker je nimamo. Vse bolj jo bomo potrebovali – reformirano SOCIALNO DRŽAVO, brez katere si ni moč predstavljati niti najmanjšega razvojnega koraka slovenske države. Ni utopija, vsi problemi so rešljivi. O tem ambiciozno piše deset avtorjev zbornika, sodelujočih pri projektu SOCIALNA DRŽAVA.

REVŠČINA V SLOVENIJI NI ZLA USODA, KI BI JI NE MOGLI UTEČI, JE SLABA STROKOVNA IN NAPAČNA POLITIČNA ODLOČITEV!

Zbornik razprav o socialni državi na 134 straneh izpod peresa Željka Ciglerja, Andreje Črnak Meglič, Levja Krefta, Francija Pivca, Sonje Pirher, Jožice Puhar, Cirila Ribičiča, Rajka Šugmana, Martina Totha in Maje Vojnovič lahko za 600 tolarjev naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Ustanavljanje invalidskih podjetij je v zadnjem času začelo v slepo ulico. Čeprav je vlada že pred letom dni vpejala moratorij na ustanavljanje takšnih podjetij, pa še zmerom ni jasnih strokovnih meril, kaj invalidsko podjetje dejansko je. Ministrstvo za delo preprosto tišči glavo v pesek, kot da problema sploh ni, hkrati pa zavrača zamisel o ustanovitvi posebnega urada za invalide, ki bi strokovno urejal celotno problematiko s tega področja.

V Sloveniji je ta hip približno 60 invalidskih podjetij. Če ne bi bilo moratorija, pa bi jih bilo že prek 150, saj invalidskim podjetjem dozda ni bilo treba plačevati davkov. To pa so nekatera večja podjetja s pridom izrabljala. Pritiski na odpravo moratorija so čedalje močnejši, prav tako pa naraščajo odpori proti temu, da bi moratorij odpravili, preden bi to vprašanje ustrezno strokovno opredelili. Zato je

Slika: Sašo Bernardi

Invalidsko podjetje Birografika – Bori v Ljubljani

MODA INVALIDSKIH PODJETIJ

že skrajni čas, da pride ministrstvo za delo na plan z jasnimi strokovnimi opredelitvami do tega vprašanja.

Nelojalna konkurenca

V Ljubljani denimo obratuje invalidska tiskarna DAN, ki ima že polstoletno tradicijo. V zadnjem času pa Mladinska knjiga in tiskarna Jožef Moškrič odkrito delata na tem, da bi ustanovili podobno invalidsko podjetje – tiskarno.

»Ko bo tiskarna Dan dobila na trgu konkurenco v podjetju z istimi ekonomskimi olajšavami, jo bodo preprosto uničili. Tiskarna Dan namreč s svojimi težkimi invalidi ne more konkurirati zdravemu podjetju s selekcionirano delovno silo,« nam je v pogovoru povedal Boris Šušteršič, predsednik združenja invalidskih podjetij Slovenije. »Tisti, ki je toliko produktiven kot Mladinska knjiga, bi moral v svojih notranjih okvirih najti re-

šitev za delovne invalide. Tako pa bo to vprašanje po nepotrebnem socializiral na račun države, poleg tega pa uničil še tisti socialni sistem, ki je namenjen res najtežjim invalidom.«

Boris Šušteršič je med tistimi, ki nasprotujejo ustanavljanju invalidskih podjetij po dosedanjem vzorcu. Takole pravi: »Dokler država ne oblikuje jasne in dosledne politike na tem področju, sem za moratorij. Hkrati pa se zavzemam za to, da se na ravni državne uprave čimprej oblikuje pametna politika in ponovno dovoli ustanavljanje invalidskih podjetij.«

Pri tem pa ni problematično število invalidskih podjetij. Problematično je to, da pri ustanavljanju invalidskih podjetij ne uporabljajo strokovnih meril. »Lahko bi bilo tudi dvesto invalidskih podjetij, če bodo za to strokovni razlogi – samo treba je natančno vedeti, za katere invalide se to uporablja,« opozarja Boris Šušteršič.

Znižana produktivnost

Boris Šušteršič je tudi sam zaposlen v takšnem invalidskem podjetju, in sicer v Birografiki-Bori. Tu imajo osredotočeno skupino zelo težko prizadetih invalidov z mišičnimi obolenji. Zato imajo v podjetju tudi znatno produktivnost. Krivično bi bilo, če bi na trgu z njimi tekmoval nekdo, ki ne bi imel znižane produktivnosti zaradi telesne okvare, užival pa bi prav iste olajšave. V Birografiki-Bori so primorani za oskrbo svojih invalidov zaposlovati tudi negovalke in šoferja – teh stroškov pa jim nihče ne prizna.

Invalidske delavnice so uzakonili leta 1976 z republiškim zakonom o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb. Z uvajanjem podjetniške zakonodaje pa se je pojavila lažna dilema, ali so invalidske delavnice eno, invalidska podjetja pa nekaj drugega. Namen njihovega ustanavljanja in obstoja je ta, da se v njih zaposlujejo invalidi z določenimi ekonomskimi olajšavami, pri čemer pa je zane-marjeno bistvo problema. V invalidskem podjetju, ki je nadaljevanje nekdanjih invalidskih delavnic, bi se morali zaposlovati le tisti invalidi, ki so hudo prizadeti – ne pa vsi povprek.

Pred leti se je število invalidskih delavnic gibalo od desetih do štirinajstih. V letu

1991 jih je bilo že 53, lani pa že 60. V sedanjem času, ko poskušamo reševati posamične gospodarske sisteme in podjetja, se namreč dogaja, da hočejo kakršne koli invalide, ki imajo to oznako, preseliti v na novo ustanovljeno invalidsko podjetje. Tako se je marsikatero podjetje preprosto znebrilo invalidov, da bi na ta način lažje preživel.

Zaposleni invalidi so po zdaj veljavni zakonodaji dobro zaščiteni, saj jih ne morejo odpustiti kot presežne delavce. Če pa gre podjetje v stečaj, se znajdejo na cesti tudi invalidi. Tako je ustanavljanje posebnih invalidskih podjetij za mnoga podjetja tudi način, da se izognejo zakonu, ki preprečuje odpuščanje invalidov kot presežnih delavcev. Dve muhi na en mah torej.

Kvotni sistem

V razvitih evropskih državah poznajo na tem področju dva sistema: prvi je tako imenovani kvotni sistem (to je razporeditev invalidov v posameznem podjetju), drugi pa je sistem invalidskih podjetij. Kvotni sistem predpisuje določenemu podjetju, tudi če temu ni naklonjeno, da ima zaposleno ustrezno število invalidov. V zahodnih menedžerskih družbah se potrjujejo, da delavca invalida došolajo in usposobijo za določeno delo, tako da lahko takšen človek dela produktivno.

»To pomeni, da moramo tudi pri nas, v slovenski družbi, vzdrževati sistem usposabljanja invalidov in vztrajati pri tem, da ostanejo v svojem podjetju, razen seveda tistih, ki so zelo prizadeti,« pravi Boris Šušteršič. Podobno morajo po podjetjih poskrbeti tudi za druge delavce, le da je potrebno za invalide dodati še kakšno inovacijo.

Zdaj, ko smo sprejeli zakon o gospodarskih družbah, ki obravnava tudi položaj invalidskih podjetij, bi bilo treba samo še dopolniti z ustreznimi strokovnimi izrazi zakon o zaposlovanju invalidskih oseb iz leta 1976. Tako bi imeli nared pravno podlago za to področje. Žal pa ministrstvo omenjenega zakona sploh še ni niti predložilo v parlamentarno proceduro.

»Povsem odveč je razpravljati o tem, koliko invalidskih podjetij dejansko potrebujemo,« zaključuje Boris Šušteršič. »Le strokovne analize bodo pokazale, kaj je treba storiti na tem področju. Ne mislim, da je pri nas potreben le kvotni sistem. Oboje mora biti, kvotni sistem in invalidske delavnice. Če bi imeli urad za invalide, bi to lahko že zdavnaj rešili.«

Marija Frančeskin

Sožitje različnih mišljenj

Pred dnevi so v Ljubljani ustanovili socialno zbornico Slovenije, ki bo skrbela za povezanost, razvoj in strokovni dvig socialnovarstvene dejavnosti v naši državi. Na ustanovni skupščini socialne zbornice, na kateri so za predsednico skupščine izvolili Zoro Tomič, so si med nalogami zastavili tudi to, da sprejmejo poseben kodeks etike za delavce s tega področja, da poskrbijo zanje za stalno strokovno izobraževanje in usposabljanje, da rešujejo različne ugovore in podobno.

V Sloveniji smo razvili takšen sistem socialnega varstva, ki se v marsikaterem pogledu lahko primerja s sistemi socialnega varstva razvitih držav. Lahko smo zadovoljni predvsem s številom ustanov, ki delujejo na področju socialnega varstva, s številom zaposlenih delavcev na tem področju, pa tudi z novimi oblikami dela, ki so se razvile v zadnjih desetih letih.

Še zmerom pa je najti na tem področju kopico pomanjkljivosti, ki ovirajo nadaljnji razvoj. Po mnenju prof. Bernarda Stritih z Visoke šole za socialno delo se danes še ni uveljavila zavest, da smo vsi potencialni uporabniki storitev socialnovarstvenih služb. Tudi zavest, da moramo vsi prispevati k financiranju teh služb, se še zmeraj kaže v premajhnem obsegu, pogosto pa tudi v zelo grobih oblikah, denimo kot pavšalno stališče, da je treba omejiti porabo.

Naš sistem socialnega varstva je še vedno polovičen, saj so dobro razvite in organizirane predvsem strokovne službe, ki so se v preteklosti razvijale ob naslanjanju na državo. Razvoj organizirane dobrodelnosti je bil povsem blokiran, prostovoljno delo in medsebojna pomoč pa nista dobivala zadosti spodbud s strani države in stroke. Tako je področje dobrodelnosti in prostovoljnega dela še vedno premalo razvito in premalo se še zavedamo nujnosti razvijanja teh dejavnosti.

Prihodnja vizija socialnega varstva pri nas je v razvijanju takšnih strokovnih služb, ki bodo sposobne uporabljati tudi najbolj pretanjena spoznanja znanosti in ki bodo znale prislunhiti človeku kot posamezniku in njegovim posamičnim željam. Zato bo treba predvsem razvijati posebne oblike pogovarjanja med ljudmi kot posamezniki, med ljudmi kot člani družbenih skupin (generacijske skupine, skupine obeh spolov, narodnostne skupine, interresne skupine) in med strokami.

Bistveno vprašanje je torej, kako se učiti videti in sprejemati drugega v njegovi drugačnosti. Namen sožitja različno mislečih ljudi ni le medsebojna strpnost, ampak si je treba prizadevati za harmonizacijo oziroma uglasenost različnih mišljenj. Prihodnost torej zahteva takšno socialno varstvo, ki bo strokovno dobro razvito, hkrati pa bo dajalo svoj prispevek k novim, drugačnim odnosom med ljudmi. Gre skratka za celovitost medsebojnih odnosov na vseh področjih, pa tudi za novo kulturo medsebojnih odnosov med velikimi in malimi narodi, med vernimi in nevernimi, levimi in desnimi in podobno.

M. F.

ZA ČISTE RAČUNE

Člani koordinacijskega odbora organizacij in strank upokojencev Slovenije so se dogovorili o skupnih stališčih o predloženem osnutku zakona o obveznostih Republike do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki naj bi bil na dnevnem redu na junijski seji državnega zbora. Enotno so ugotovili, da njegova vsebina v celoti ni sprejemljiva (moratorij do leta 1995 in nato v desetletnem obdobju dvakrat letno odplačevanje dolga pokojninskemu skladu, brez ustreznih obrestí). Poslanca Danica Simšič in Tone Peršak sta predložila državnemu zboru svoj osnutek zakona, ki je po vsebini povsem sprejemljiv (odplačevanje se prične z letom 1994 in nato v naslednjih petih letih s polletnimi obroki poravnava dolg, predvideno pa je tudi obrestovanje, ki naj bi zagotovilo vsaj realno nominalno vrednost dolga).

Osnutek zakona omenjenih dveh poslancev je bil državnemu zboru predložen pred vladnim osnutkom, zato mora imeti tudi proceduralno prednost pri obravnavi v državnem zboru.

Na podlagi časopisnihotic o nameravani predložitvi zakona o strukturi nekaterih naložb posameznih javnih zavodov, skladov in zavarovalnic, po katerem bi morali zavodi, skladi in zavarovalnice obvezno za rezervna sredstva kupovati obveznice republike do višine 80 odstotkov rezervnih skladov, je koordinacijski odbor sprejel stališče, da bo tudi na ta zakon moral vložiti amandmaje, s katerimi bo predlagal zagotovitev garancije države za realno vrednost obveznic in pa možnost odprodaje (na nivoju realne ocene) obveznic v vseh primerih, ko bi rezervni sklad moral biti uporabljen za naloge, ki jih določajo zakonski predpisi.

ZAKON O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU S KOMENTARJEM

v brošuri

mag. Alekseja Cvetka

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Cena 580,00 SIT. Brošuro lahko naročite pri ČZP Enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4, ali po telefonu (061) 321-255, 110-033.

NE SKAČI V VODO, ČE NISI PREPRIČAN O NJENI GLOBINI!

Trenutek, ki spremeni življenje.

»Ne skači v neznano« – je naslov najnoveše akcije, ki jo vodi UZR Soča Ljubljana in Inštitut za varovanje zdravja. Število poškodb vratne hrbtenice in hrbtenjače pri skoku na glavo v vodo neznane globine ni veliko, so pa usodne. Poškodovanec lahko ostane nepokreten za vse življenje, vezan na invalidski voziček, odvisen od nege drugih. Število teh poškodb je moč zmanjšati le z vzgojo plavalcev, predvsem mladih.

Svoboda na barikadah

Pred leti sem, delujoč za demokracijo v demokraciji, pristal na zavodu za zaposlovanje. Letos, kot trenutno kaže, se utegne zgoditi, da sin v imenu demokracije in pravice ne bo mogel opraviti mature ali zaključnega izpita. Hkrati se je ob znameniti četverici, ki ima vse in edina zasluge za demokracijo, zbralo nekaj njihovih najbolj zvestih privrženecov iz časov Odbora, vendar javno o demokraciji niso rekli nič.

Ni več časa kislih kumaric, je le čas afer in vse bolj mi stopajo pred oči besede italijanskega voditelja, ki mi je po volitvah čestital za demokratičen parlamentarni sistem in dodal: »Vedi, vaši, ta glavni že imajo automobile in vile in vikende, zdaj boste morali to plačati najmanj vsaka štiri leta.« Tako je to in takšna je cena demokracije.

Gospod obrambni minister nas po hitri poti vodi v Nato, da bi si tako povečal ugled in menda našo varnost. Ta isti Nato pa dokaj mirno gleda klanje v Bosni in Hercegovini, kjer je po apihovski rečeno zli duh zares ušel iz steklenice in zdaj vsi opijanjeni koljejo poprek. Svet varuje sebe, ko v to morijo ne posega drugače kot s humanitarno pomočjo, kadar mu je to seveda omogočeno.

Pamet, poštenje, pokončnost, odločnost, človečnost smo zaprli nekam na rob. V demokraciji, ki je postala strankokracija, in neusmiljeno tepta človeka, bolj kot sistem, ki je v imenu človeka nad njim in njemu dela krivico, ni prijetno! Kaj naj pišem, ko socialnodemokratski strankarski prvak pravi, da drvimo v cerkveno državo, ali uredniški kolega, da nastaja korporativizem (beri fašizem), kaj mi pomenijo številna vabila strank in strančic, ko sem vse manj svoboden?

Oblast mojega mesta deluje sama po sebi in po svoji volji, v moji občini je enako, krajevne skupnosti ni, hišno samoupravo smo razpustili in ne vemo, kdo in kako nas brez nas upravlja. Na vso srečo vemo, da smo v pomladi, ki se je brez poletja prevesila v jesen, pozimi smo sneg dolžni čistiti sami. Vsaj nekaj kristalno jasnega ob prehodu v zares zgolj meteorološko poletje. Vse bolj vroče bo in na koncu bo svoboda znova na barikadah!

Milan Bratec

NI DENARJA, JE DENAR

Stavkovne zahteve policijskega sindikata pravzaprav sodijo v rubriko 14⁰⁰, vsaj glede na to, kdaj smo jih dobili. Ker pa na sosednji strani dokazujemo, da ima (ne le) policijski sindikat več kot prav, vam absurd ponujamo tule:

Začetek stavke delavcev ONZ RS

1. Stavkovne zahteve: Ustrezno vrednotenje dela, ki ga delavci ONZ opravljajo:

- osnova za obračun plač za mesece od junija do vključno septembra v višini 30.600 SIT bruto;

- prilagajanje osnovne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin v državi, kot je uveljavljeno za večino slovenskih delavcev;

- regres za letni dopust v višini 60 % povprečne plače v slovenskem gospodarstvu, izplačan najkasneje v mesecu juliju 1993;

- tekoče mesečno ugotavljanje, objavljanje in izplačevanje dodatkov in drugih osebnih prejemkov delavcev najmanj v vrednostih, kot jih določa sklep Izvršnega sveta Skupščine Republike Slovenije (Ur. l. RS 22/91).

Uresničevanje stavkovnih zahtev ne sme povzročiti zmanjševanje trenutno veljavnih oziroma uveljavljenih prihodkov delavcev ali posameznih kategorij v strukturi njihovih prihodkov.

3. Kraj zbiranja udeležencev stavke: v delovnih enotah oziroma na delovnih mestih, v skladu s stavkovnimi navodili PSS.

4. Stavkovni odbor PSS vodi stavko in zastopa interese stavkajočih delavcev. Deluje na sedežu PSS v Ljubljani, Štefanova 2.

5. Sklep velja z dnem sprejema.

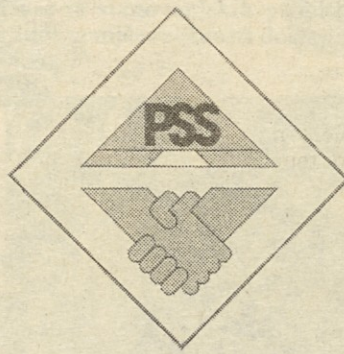
Proti ubožanju delavcev

Politika vlade Republike Slovenije pri urejanju plač delavcev organov za notranje zadeve vodi v zadnjem letu dni v njihovo ubožanje;

- protizakonita zamrznitev osnovne za obračun plač v mesecu juniju 1992;

- določanje in izplačevanje plač od junija do decembra 1992 v vrednostih, ki so bile nižje od zakonitih za 12,5 do 24 odstotkov;

- vztrajanje pri nezakonitih osnovah kljub odločbi ustavnega sodišča v jeseni 1992;

V pogajanjih z vlado Republike Slovenije za sklenitev kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti smo sindikati podpisniki že predlagali nižje vrednosti osnove za obračun plač (28.000 SIT) in regresa za letni dopust (36.000 SIT). V primeru sklenitve omenjene pogodbe pristajamo na navedene nižje vrednosti.

Gradbinci – ljubiteljski slikarji

V predvorju velike sejne dvorane doma sindikatov v Ljubljani so razstavljene slike, ki so jih ustvarili udeleženci likovne kolonije v Velenju. V koloniji, ki je konec maja potekala v okviru dnevov gradbincev, je sodelovalo osem ljubiteljskih slikarjev, zaposlenih v gradbenih delovnih organizacijah. Slika: Sašo Bernardi

Zdravko Melanšek, Predsednik PSS

Predstavitev (žal) brez avtorja

Založba ČZP Enotnost je (znova) v rekordnem času poskrbela za izdajo nove knjige. Tokrat gre za izjemno pričevanje bosanskega pisatelja, novinarja in diplomata Miroslava Jančiča pod naslovom Glasnik pekla. Zadnji jugoslovanski veleposlanik v Gani se je v času, ko so vsi normalni ljudje poskušali pobegniti iz sarajevskega pekla, po čudnih poteh

poskušal prebiti v oblegano mesto. Ob tej odisejdi opisuje tudi vso tragedijo, trpljenje, pomanjkanje in iznajdljivost največjih junakov – prebivalcev Sarajeva, mesta, ki ga – kot je na tiskovni konferenci povedal književnik Josip Osti – napadajo in branijo književniki. Knjigo je prevedel Vilko Novak, dokumentarne posnetke pa je prispeval Zvone Šeruga.

Jože Smole:

PRED USODNIMI ODLOČITVAMI

Pri založbi ČZP Enotnost je konec oktobra 1992 izšla knjiga Jožeta Smoleta »Pred usodnimi odločitvami«. V njej Smole, nekdanji novinar, diplomat in predsednik SZDL Slovenije razgrinja svoj pogled na slovensko in jugoslovansko politično dogajanje pred razpadom Jugoslavije.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige PRED USODNIMI

ODLOČITVAMI. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

NOVO – NOVO

Zapisi iz sarajevskega pekla, agonija glavnega mesta BiH, kot jo doživlja in opisuje **Miroslav Jančič**.

Pravnik, novinar, kulturnik, romanopisec in dramatik. Na začetku bosanske drame še jugoslovanski veleposlanik v Gani, zdaj tiskovni predstavnik zunanega ministrstva BiH, opisuje pustolovsko vračanje v rodno Sarajevo. Vsa tragedija in trpljenje Sarajevčanov v iskrenih, živih literarno reportažnih zapisih. Dokumentarnost akterja in priče sarajevskega peklenškega plesa, pomanjkanja, lakote, granat, ostrorelcev. Vsak dan soočen s smrtjo, a zvest svojemu mestu

v novi knjigi naše založbe **GLASNIK PEKLA** Knjigo bogatijo dokumentarni posnetki Zvoneta Šeruge.

Za 1.850 SIT jo lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 061 321-255, 110-033.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo _____

izvod(ov) knjige GLASNIK PEKLA. Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot ind. kupec bom poravnal po povzetju

Naročeno dne: _____

Žig

Podpis naročnika

Gotenica: Skrivnostna obnova Auerspergerjevega gradu Strmec

LOVSKI DVOREC ZA POLICIJSKO SMETANO

velb nad grajskim hodnikom o tem ne dopušča nobenega dvoma. Podobno velja za druge renovirane elemente.

Od sogovornika zvem, da je lovski dvorec postavil leta 1939 grof Karl Adolf Auersperg. Gospod ima danes 80 let in živi na Tirolskem. Spomini na mlada kočevska leta ga vsako leto petkrat ali šest-

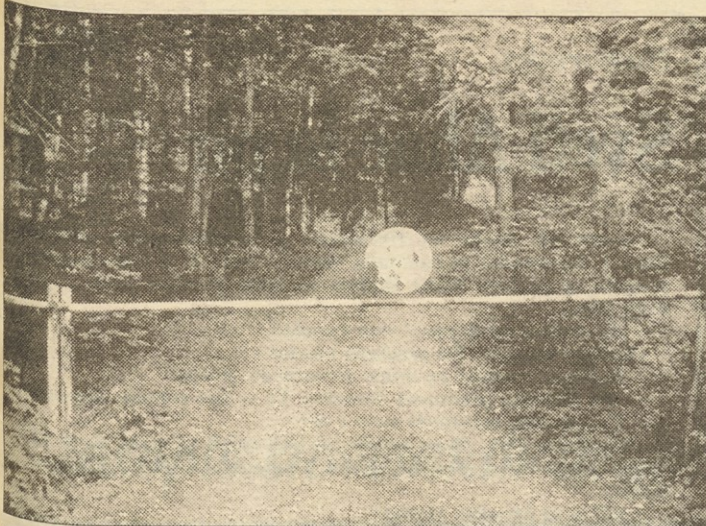
obnova dvorca ni skladala z njegovo razredno delavsko politično naravnostjo. Dvorca se ni pritaknil. Minilo je 45 let in sogrofej se so morali posloviti. Rampe so se dvignile, kočevski gozdovi so se odprli. Vsaj mislili smo tako. In smo se zmotili. Socgrofovski sindrom je imel globlje korenine, kot je bilo

Grad Strmec tiči v objemu domala 10.000 hektarov gozdov, ki so pod ingerenco ministrstva za notranje zadeve. Glede na to, kako je zastavila nova »demokratska« oblast (o tem smo pisali že v prejšnji številki), vse kaže, da se ministrstvo za notranje zadeve iz teh gozdov ne misli posloviti vsaj še novih 45 let. Obnova

Odkod denar?

Ker je na dlani, da policijske uniforme, pištole, kalašnikov in kar je še te krame ne gredo ravno vstric z razvojem turizma, nam obnova lovskega dvorca lahko govori samo nekaj: ministrstvo za notranje zadeve gradi reprezentančni objekt izključno zase. Za smetano nove elite. Nekateri pomenljivi dogodki v minulih dveh letih v Gotenici nam zelo jasno govorijo, da se nova elita zaveda minljivosti življenja, ki slej ko prej terja zamenjavo teniškega loparja z lovsko puško. Sicer pa, če se motim, naj mi kdo pove, v čem bi se gospodje z notranjega ministrstva lahko urili v takšnem reprezentančnem objektu, v kakršnega raste Strmec?

Zgodba se zapleta z novimi vprašanji, ki jih bo nekdo vsekakor moral pojasniti. Kdo in kdaj je sprejel odločitev o tem, da se obnovi omenjeni dvorec? Kako in iz katerega fonda je finančno podprl to investicijo? Kot je meni znano, notranje ministrstvo nenehno tarni nad drastičnim pomanjkanjem investicijskih sredstev. In res: v mnogih slovenskih mestih se policisti stiskajo v starih in neustreznih prostorih, ki bi jih bilo treba nujno

Prvi prizor: Najprej spuščena zapornica, ki smo jo lahko dvignili, kmalu za njo druga, ki smo jo morali preskočiti, levo, desno, naprej, nazaj divji gozd, zatem sanjski prizor...

Denarja ni za investicije. Ni ga za zdravstvo, ni ga za šolstvo, ni ga za ceste in ni ga za plače. Še za marsikaj drugega ga ni. Slovenska vlada je bila prisiljena ugrizniti v kislo jabolko javnega dolga. Da bi zajeli sapo in preživeli. Po drugi strani pa spet je denar za vnanji blišč novonastale države. Za ministrske avtomobile, za reprezentančne objekte. Ali Slovenija postaja Potemkinova vas?

Del odgovora ponuja pričujoča reportaža. Njen začetek je prav osupljiv. Kličem neko številko v Kočevski Reki. Na drugi strani se nekdo oglasi: »Da, vadbeno-oskrbovalni center Gotenica. Koga želite?« Preblisk v možganih. Spominim se glasnih sumov članov sveta KS Kočevska Reka, da so vse pomembnejše telefonske številke na nekdanjem območju v Kočevski Reki prisluškovane. Vprašam kar naravnost: »Ali prisluškujete?« Glas na drugi strani žice se zmede. Sledi tipično policijsko vprašanje: »Kdo pa kliče?« Povem naravnost in oni začne nekaj jecljati, da ne ve za nikakršno prisluškovanje. Zahvalim se za vljudnost in odložim slušalko. Izvedem manever in končno dobim zelenega sogovornika. Z njim se dogovorim zgolj za uro najinega srečanja. O temi ne črtnem nobene. On tudi ne. Mislim pa si: »J... ti tako demokracijo!«

Princ na belem konju

Sredi goteniških gozdov. Človeka navdaja čudna tesnoba. Bilo je po nevihti s točo. Občutje se spaja z gozdno temo, ki jo zapolnjujejo soperne meglice. Terenski avto premaguje ozko vijugasto in zdrapano gozdno cesto. Bolje pot. Nebo zakrivajo krošnje mogočnih kočevskih dreves. Nikjer znamenj civilizacije. Potem pa kar naenkrat. Pred avtom rampa. Spuščen in zaklenjen. Ustaviva in izstopiva. Pot mimo rampe nadaljujeva peš. Hodiva po ravni poti. Z vsake strani pa stotelne bukve... Kot da bi bila v neokrnjenem narodnem parku. Na koncu poti

Drugi prizor: Na gradiču iz sanj vdolbina, namenjena materi božji, DE lahko vanjo postavi le investitorja.

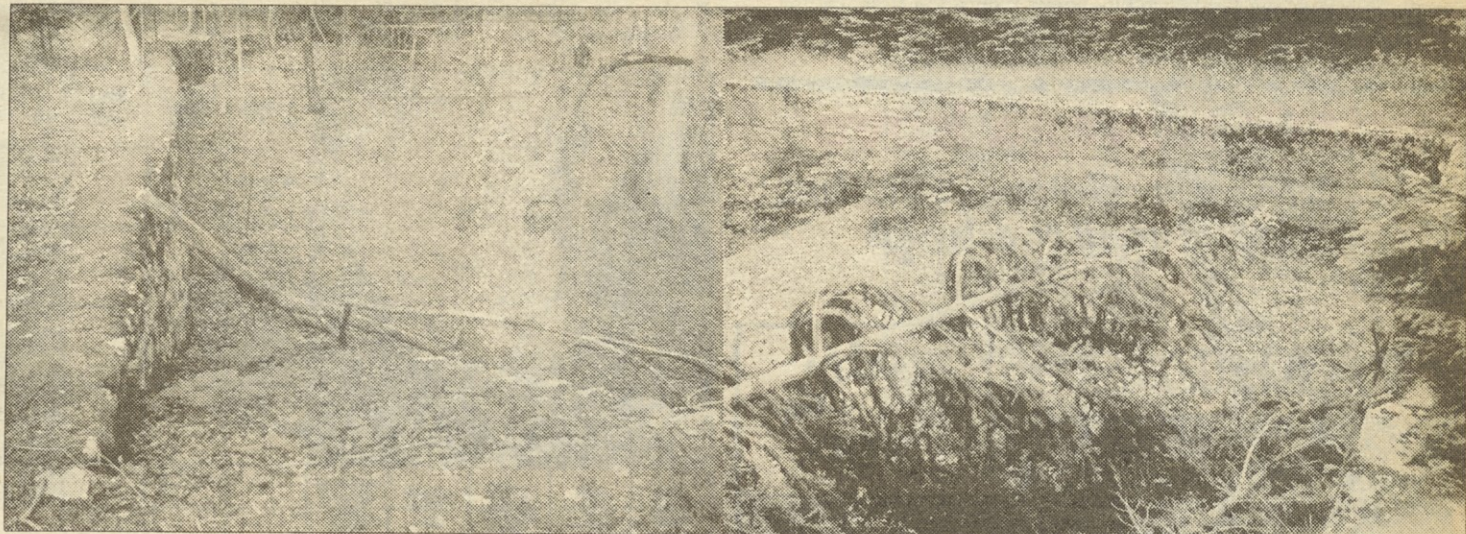
svetloba. Spešiva korak. In potem, kot v pravljici: pred nama je stal grad iz sanj. Kot v pravljici o Trnuljčici. Žal ni bila pravljica. Bil je res grad. Pravijo mu grad Strmec. V njem nikoli ni živela začarana deklica. Princ na belem konju pa je vseeno prišel. Po več kot 50-tih letih...

Grad ali bolje rečeno lovski dvorec sva našla v fazi intenzivne obnove. Povsod okoli naju gradbeni material, opeka, deske. Že prvi pogled nama govori, da dela potekajo po projektu, ki ga je naredil vrhunski arhitekt. Le kdo je to?

Nova streha z vsemi potrebnimi spremljajočimi elementi in opeko etnološke vrednosti pričata o širokopoteznosti investitorja. Natančno izdelan

Tretji prizor: Nekoč od gospode za gospodo, dandanašnji od davkoplačevalcev za jaro gospodo.

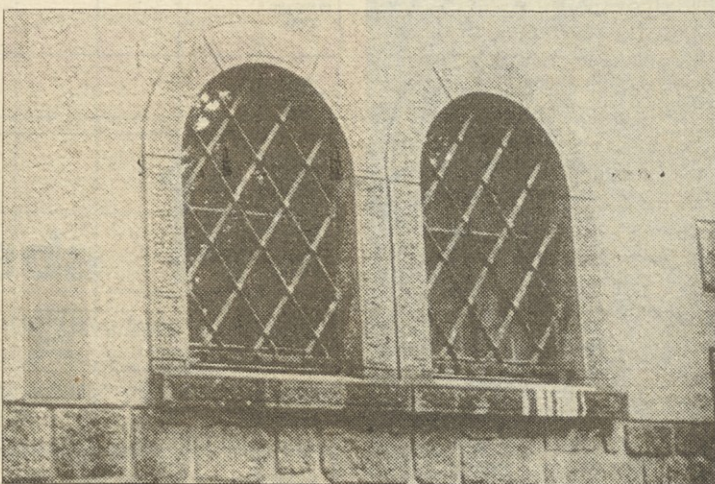

Četrti prizor (kombinacija dveh posnetkov): Temelji za poletni vrt in bazen že čakajo.

krat zapeljejo v goteniške gozdove. Na lov. Je gradbeni inženir in projekt lovskega dvorca je naredil sam. Škoda, da je ministrstvo za notranje zadeve hitelo in bržda arhitektu odtrnilo težke denarce. Grof Auersperg kani ob vnovičnem prihodu na Kočevsko prinesiti s seboj kompletno projektno dokumentacijo, ki tiči že nekaj desetletij v nekem avstrijskem muzeju. Pravljica se tu zlagoma končuje.

Sogrofovski sindrom

Pozoren pogled na dvorec in njegovo okolico govori, da je dvorec le en objekt, ki ga predvideva projekt. Poleg njega so že narejeni temelji za grajsko pristavo. Malo dlje od nje nama večja štirikotno zabetonirana jama s stopniščem govori, da je to bazen. Še malo naprej in desno od njega je obzidana dolinica s stopniščnim vhodom. Tu si je grof zamislil svoj letni vrt. Fantastično. Iz dolinice se dvigujejo meter debele smreke in druga drevesa. Auersperg nikoli ni končal zastavljenega projekta. Prehitela ga je druga svetovna vojna. S Kočevskega so ga v svet pognali dogodki po njej. Zamenjali so ga socialistični grofje. Maček ni imel ali posluha za estetiko ali se

Peti prizor: Okus pa imajo, vsaka čast!!!

videti. Za očeti so prišli sinovi. Nekdanje komuniste so zamenjali nekdanji skojevci in prenovljenci. Začelo se je vse znova. Nova elita je začela graditi svoj image. Ta se ni skladal s primitivnimi Mačkovi lovskimi kočami. Hoteli so nekaj več. To so našli v gradu Strmec. Do tu vse lepo in prav. Noben normalen človek ne more imeti nič proti temu, da so se najvišji republiški policaji odločili obnoviti ta dvorec. Pri vprašanju načina, smotra in obče narodnogospodarske koristnosti te gradnje pa se zatakne na vsej črti.

Auerspergovega dvorca je v polnem kontekstu te ugotovitve. In že smo pri bistvenem vprašanju: zakaj se je ministrstvo za notranje zadeve odločilo renovirati Strmec? Da bi pomagalo razvijati slovenski turizem? Mogoče so se po kakšni policijski glavi v resnici motale takšne misli, ki pa se ne skladajo z nobenim doslej objavljenim gospodarskim programom. Hočemo reči: doslej v nobenem dokumentu nismo zasledili, da bi bil eden od nosilcev razvoja slovenskega turizma policijski resor. Pomeni, da tiči zajec v drugem grmu.

preurediti ali zgraditi nove objekte na novih lokacijah. Toda za to ni denarja. Policijski sindikat s svojimi zahtevami nenehno dokazuje, da imajo policisti (pre)majhne plače. Od kod torej denar za obnovo reprezentančnega dvorca? Je s to gradnjo seznanjena slovenska vlada?

Nov zaplet. Policisti, še zlasti tisti iz njihovih najvišjih vrhov, naj bi bili varuhi zakonitosti. Pa ja menda niso šli v črno gradnjo, vredno nekaj milijonov mark?! Kot smo obveščeni, jim s kočevske občine nihče ni dal lokacijskega in gradbenega dovoljenja. O tej gradnji ni razpravljala noben organ te občine niti krajevne skupnosti v Kočevski Reki. Je mogoče, da je ministrstvo za notranje zadeve pridobilo ustrezno gradbeno dokumentacijo na republiški ravni? Ali minister Jazbinšek ve zanjo?

To je le nekaj vprašanj, ki jih je navrgel naš obisk skrivne obnove javnosti skrivnostno neznanega dvorca Strmca. Priznam, da se ne skladajo z mojimi pričakovanji novih demokratičnih časov. Zato še tembolj nestrpnost čakam na javna pojasnila ministrstva za notranje zadeve in slovenske vlade.

Ivo Kuljaž

... pokrajinski tednik, ki poroča

DOLENJSKI LIST

Sodoben, vsestranski, zanimiv

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Horoskop

Nasprotno mnenje

Naglo prebujajoča se narodna zavest, ki se je začela kljub represivnemu aparatu Metternichovega absolutizma vse bolj širiti po Avstriji, je napovedovala konec večnacionalne države. Tako so že na polovici 19. stoletja nekateri narodni buditelji sanjarili o odcepitvi, od Avstrije in ustanovitvi samostojnih držav. Leta 1848 se je v revolucijski pomladi narodov za hip zazdelo, da bodo njihove želje uresničene. Vendar pa so njihove upe pokopali avstrijski vojskovodje, ki so te vstaje zadušili, in sicer grof Radetzky vstajo Italijanov, knez Windschgraetz vstajo Čehov in hrvaški ban Jelačić vstajo Madžarov. Manjša gibanja pa so zatrli poveljniki lokalnih sil represije. Na Češkem so razočarani narodni buditelji vse bolj sanjarili o izgubljeni priložnosti, nekateri drugi pa so bili prepričani, da stvar še ni dozorela. Bali so se namreč, da bi samostojna češka država kaj hitro postala plen nenasitne ruske in pruske hegemonije in bi bili tako še na slabšem, kot so bili v Avstriji. Vodje te druge, precej manjše skupine je bil češki zgodovinar, esteta in kritik František Palacky, rojen 14. junija 1798). Bil je tako zelo prepričan o svojem prav, da je, čeprav mu je to prineslo velike preglavice v vsakdanjem družbenem življenju, glasno izjavljal:

»Če Avstrije ne bi bilo, bi jo morali zaradi Slovencev ustvariti.«
V tem tednu so se rodili še angleški dramatik Ben Johnson, nemški skladatelj Richard Strauss, irski pesnik William Butler Yeats, finski atlet Paavo Nurmi, norveški skladatelj Edvard Grieg, italijanski pesnik in pisatelj Giovanni Boccaccio, ruski skladatelj Igor Stravinski, slovenski slikar Ivan Grohar in slovenska pisateljica Vida Tauber.

Deni

Bizjakova tehnika

Ivan Bizjak, minister za notranje zadeve, je na seji kočevskega izvršnega sveta na temo »Gotenica - vračanje v preteklost?« dejal, da je treba za nazaj potegniti črto. Modro! V zastavljenih »Spominih na krščansko-demokratsko prihodnost« morebiti ne bi bilo odveč, če bi minister poskrbel, da vse pomembnejše telefonske številke v Kočevski Reki ne bi bile zvezane s policijskim vadbno-oskrbovalnim centrom v Gotenici. Policijski resor so po zadnjih volitvah res dobili krščanski demokrati, toda tehnika je ostala - komunistična!!! Bizjaka to očitno preveč ne moti.

Omejčev protest

Alojz Omejc, predsednik ROS tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije, je obsodil prodajo Tekstilindusa tujcem. Hkrati je zahteval, naj zaposleni enakovredno sodelujejo v procesih lastnjenja, naj pristojni razveljavijo družbeno škodljivo prodajo kranjskega podjetja in naj dobe prednostno nakupno pravico domače pravne osebe. Stvar je čisto preprosta: vsak član svobodnih sindikatov bi moral prispevati 13,3 DEM in Tekstilindus bi bil naš. Dokler Omejc ni sposoben izpeljati takšne akcije, so vsa protestna pisma kot bob ob steno. Enako velja za kranjskega župana Vitomirja Grosa.

Zlobčeva bojazen

Jaša L. Zlobec, poslanec LDS in član komisije za nadzor varnostno-obveščevalnih služb, je dejal, ima zgodba Miha Brejca in Igorja Bavčarja en sam namen: »uničiti« varnostno-preiskovalno službo! Ti bogca: si zamišljate, kakšna družbena škoda bi nastala? Ostali bi brez unikatnega eliksirja, s katerim naši politiki napajajo vse bolj obubožane in črnogledne Slovence. Si lahko predstavljate kakšna katastrofa bi nastala, če ne bi prisluškovali Cirilu Zlobcu, če se ne bi publiciral udbovski dosje Miha Kozinca, če bi slučajno ostali brez razvpitih afer HIT, VIS, za kar gre vohlačem poleg rednih plač še denar iz tajnega in od nikogar nadzorovanega fonda? Konec koncev bi ostali brez Janševih bestsellerskih Premikov in mnogih drugih podobnih izdelkov, ki vse bolj opazno krepijo naše narodno gospodarstvo.

Zupanove želje

Marjan Zupan, ovenela marjetica nekega sindikata, mi je zadnjič očital grizoč, žolčen, rotweilerški stil. Njegovemu predlogu, da bi ga izboljšal s kakšno rožico ali drugo lepo besedo, se skoraj nisem mogel upreti. Milo me je tudi poprosil, naj bi njegove delodajalce alias gospodarje obravnaval v duhu novinarske etike. Tako ustrezem: sem nekemu hudiču rekel hudič in sem videl hudiča. Pa bi rotweiler, kakršen sem, tudi to še nekako prebolel, če ne bi name bevskal še neki pinč. Po službeni dolžnosti, čakajoč na svojo koščico. Aport! Pikice za hlapcem so s tem, izpolnjene.

Neki rotweilerški Kuli

Humoreska

Sveti Ahac in pir

»Greste 22. junija na Hrvaško?« je nepričakovano vprašal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ki je kot navadno posedal za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte in pil svoje pivo.
- Ali mislite na dopust? smo vprašali.
»Kakšen dopust!? Na proslavo vendar.«
- Kakšno proslavo pa imajo Hrvatje 22. junija?
- »Ne Hrvatje, predvsem Slovenci. To je dan svetoga Ahaca!«
- Kaj pa zdaj mešate še vero v to?
»Nikakršne vere. Samo zgodovino. Ali sploh ne veste, da je 22. junija leta 1593 slovenska vojska premagala turško vojsko pri Sisku.«
- Ali ni to hrvaška zmaga?
»A vidite, kako slabo poznate zgodovino. Jedro zmagovite vojske je bilo sestavljeno iz kranjskih vojakov, ki sta jih vodila vitez Adam Ravbar in Andrej Turjaški. Del te vojske so sestavljali tudi Stajerci, del pa Hrvatje. Glavnina je torej bila slovenska. To je v nasprotju s srbskim proslavljanjem kosovske bitke, kjer so bili Srbi poraženi, prava slovenska vojaška zmaga, saj so bili takrat muslimani ustavljeni in potlej dolgo časa niso več rimili naprej k slovenskim mejam...«
- Rekli ste muslimani. Ali ne spominja to malce na današnje razmere v Bosni?
»Seveda, saj je takratno turško vojsko vodil Hasan paša Predojevič. Mislim, da je očitno, da je to bil 'naše gore list', kot bi to še do včeraj imenovali.«
- Ali hočete reči, da so Slovenci že pred štiristo leti imeli kaj zoper naše južne brate?
»Jaz bi rekel narobe. Da so pred štiristo leti naši južni bratje imeli nekaj proti Slovincem.«
- In proti Hrvatom!
»Ja, to je pa vprašanje! Težko bi bilo reči, kaj je bil Hasan paša Predojevič po rodu. Srbi trdijo, da so vsi bosanski muslimani pravzaprav islamizirani Srbi, Hrvatje pa trdijo, da so vsi Bosanci nekoč bili Hrvatje. Kaj je bil Predojevič, ne vem, vem le, da ni znal plavati in je skupaj z večino svoje vojske uonil v Kolpi, kamor so ga nagnali Slovenci.«
- Ja potem pa ni preveč priporočljivo iti v Sisak na proslavo, kajti Hrvatji bodo najbrž hudi, če smo jim že takrat utapljali bosanske brate.
»Ah, zoprnost bo drugačna. Hrvatji bodo zagotovo to bitko slavili kot svojo zmago in Slovenci bi na proslavi samo motili to hrvaško zmago.«
- No, torej potem imamo vzrok, da ne gremo na Hrvaško, že zaradi dobrososedskih odnosov, ali ne?
»Ja, jaz bom vseeno šel. Če proslavljamo vsako puškarjenje med drugo svetovno vojno, bom pa jaz proslavil tudi to 400-letnico, ko smo naklestili 20.000 bratskih Turkov. Samo en problem je...«
- Kakšen?
»Kako bom na proslavo prešvercal kišto pira. Veste, prepričan sem, da so tudi Slovenci imeli pred štiristo leti pri Sisku svoj domač pir. In če jaz kaj Slovence poznam, so se borili do zadnje kapljice svojega pira. Saj veste, kakšna škoda bi bila, če bi pir padel v neverniške roke.«

Bogo Sajovic

Politik novega kova

Potem ko je sebi uredil primeren standard, je z vsemi kanoni udaril po delavskih plačah!

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Nov frontalni val

Krepko smo že zakoračili v junij. Vreme je bilo v tem tednu nekoliko bolj spremenljivo, kot smo ga bili vajeni maja. Prodor hladnega zraka prejšnji četrtek je, kot kaže, tako razburkal vremensko dogajanje, da se ne more več za dlje časa ustaliti, kot se je prejšnji mesec. Konec koncev, dež je letos vsakič dobrodošel. »Če Barbara (11. junij, to je danes) deži, bodo jeseni grozdja polne kadi.« Do takega sklepa so prišli naši predniki. Danes bistvenih padavin ne bo. Ali bomo stradali grozdja in vina? Za nas, Slovence, ki »... vinca ne prodamo...«, so to kaj slabi obeti. Ampak ne gre, da bi vse karte stavili na en dan »Vid (15.) dežja ne daj, da bo lépe žetve kaj,« pravi drug pregovor. Spomnite se nanj v terek. Sveti Vid kar pogosto nastopa v vremenskih ljudskih izrekih: »Vida meglica pride po vince in pšenico.« Pred reformo koledarja, ki jo je v renesansi uvedel papež Gregor, je bil god tega svetnika ob kresu (21. junija).

Zadnje dni se je ob visokih temperaturah zraka začela pojavljati tudi soparnost. Odvisna je od količine vlage, ki je v zraku. Pri višjih temperaturah lahko zrak sprejme večjo količino vodne pare kot pri nižjih. Toda soparnost ni odvisna od absolutne količine vodne pare (npr. 5 gramov na kubični meter suhega zraka), ampak od stopnje zasičenosti oz. od tega, koliko manjka do tega, da je zrak zasičen z vodno paro, da je več ne more prejeti. Merilo za to je relativna vlaga, ki je izražena v odstotkih. Kadar je visoka, je zrak vlažen, ob dovolj visokih temperaturah je tudi soparno. Znoj na koži ne izhlapi takoj, zato se nam zdi, da se bolj znojimo, kot če je zrak suh. Skratka, visoka relativna vlaga je za počutje ljudi neugodna. Veter lahko vso stvar omili, če piha s hitrostjo vsaj 2 m/s.

Težave s soparnostjo bodo jutri izginile. Frontalni val, ki bo že v noči na soboto dosegel naše kraje, bo povzročil padavine, deloma plohe in nevihte, pa tudi ohladitev. Spremenljivo vreme se bo nadaljevalo v nedeljo in ponedeljek. Predvsem popoldne bodo krajevne plohe in nevihte. V nedeljo pa tudi dopoldne niso izključene.

AVTOR: BORIŠ LEVEC	SRČNI VZPODBUJEVALEC	GLAVNO MESTO MADAGASKARJA	OTOK OB SKOTSKIH OBALI	ITALIJANSKA DENARNA ENOTA STARR	ČISTA TEŽA BLAGA TIPALKA PRI ZUZELKAH	IZOTOP RADONA AMERIŠKA DRŽAVA	ČASOPISNI OGLAS ZDENKO ISKRA	LIJUDSTVO OB JENISEJU JEZERO V ERIOPIJI	BESEDA BREZ NAGLASA GLAVNI STEVNIK	DESENI PRITOK LENE V SIBIRIJI IRIDIJ	PREBIVALKA EVROPSKE OTOSKE DRŽAVE
--------------------	----------------------	---------------------------	------------------------	---------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------	------------------------------	---	------------------------------------	--------------------------------------	-----------------------------------

DELAVSKA ENOTNOST	ČLOVEK KI VERJAME V BOGA	VRSTA GRAFIČNE TEHNIKE	OS MED KOLESOMA	NEMŠKI FILOZOF (IMMANUELL)	VEZNIK	NAGRADNA KRIZANKA	RIMSKI HŠNI BOGOVI	RISTO SAVIN	EGIPČANSKA BOGINJA NEBA	ZGORNJI DEL LOBANJE	STAROGRSKA PESNICA	LEVI PRITOK IBA V SRBIJI
PREPROSTA SKICA	MADŽARSKI KOREOGRAF (RUDOLF VONI)	RAJ PARADIŽ PODNEBJE	KOSITER INKOVSKI POGLAVAR	MESTOV DALMACIJI LUKA ALZIRU	ČISTOTA PRI ZUZELKAH	IZOTOP RADONA AMERIŠKA DRŽAVA	AMERIŠKA IGRALKA (LINDA) VEČJE NASELJE	RIŽEVO ZGANJE MESTOV LITVI (KOVNO)	OVALNI KROZNIK	ANTON ASKERC PRIRODA, NATURA	VELEBLAGOVNICA V LJUBLJANI	ELEKTRIČNA MORSKA RIBA

Nagradna križanka št. 26

Rešeno križanko nam pošljite do 21. junija 1993 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 26. Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešite nagradne križanke št. 23: SADNA KUPA, PRISTANEK, AINU, RITA, KA, TACEN, KONTAKT, JANEZ, DP, MELANEZJA, OROSITEV, JEROME, KAMILICA, LA-

PAD, TV, OČ, LES, NANA, ONANIJA, KVAK, RIN, NOL, SEKANTA, KARSKI, ATI, EON, FOKA, NL, KRI, GLOBINA, TAS, TIL, EERO, JESENICANI, SKAT, EDI MAJARON

Izrebrani reševalci nagradne križanke št. 23:
1. Moira Nahtigal, Ob Savi 30, Ljubljana-Sentvid
2. Tone Gostič, Lukovica 15, 61225 Lukovica
3. Marička Mavec, Šorlijeva 31, 64000 Kranj
Nagrade bomo poslali po pošti.

Križanko pripravil

